

FÖRSVARETS

# FÖRUM

HALTIDNING | NR 4/2023



## **BROBYGGARE** INGENJÖRERNA TOG AMERIKANER ÖVER ÅN

Specialförbandens **FLYGANDE KIRURGER**

**AMFBAT 30** stoppar fienden tidigare

Så säkras tillgången på **PERSONLIG UTRUSTNING**

**PLUS:** INRYCKARE | LUFTDRAMATIK | MORALFÖRSTÄRKARNA  
PERSONLIGT BEMÖTANDE VINNAR | HISTORIA: SVENSKA PERSIENHJÄLTAR

## VI HÅLLER VÅR KURS

EN OSTADIG SOMMAR övergår i höst. Jag hoppas att du har kunnat vila och återhämta, trots vädret och trots den känsla av hot och utmaningar av olika slag som jag tror många svenskar känner av just nu. Jag gör det.

Spänningsläget är högt och vi ska vara vaksamma. Vi får inte glömma att vi har styrkor och ett starkt samhälle. Försvarsmakten är ett av fundamenten i vår samlade

deskapande verksamhet gentemot allmänheten. Jag vet att ni gör ett utomordentligt arbete. Fortsätt så.

DET HADE NATURLIGTVIS varit bra att gå in i hösten som medlem i Nato. Nu inväntar vi det turkiska parlamentets öppnande i oktober och de politiska processerna, medan arbetet med integrationen fortsätter i oförminskad takt.

I det nationella spåret laddar vi

” Ert arbete är en investering, både i krigsförbandens förmåga och i en växande försvarsmakt. Jag vet att ni gör ett utomordentligt arbete. ”



motståndskraft. Vi håller vår kurs och vi fullgör vår uppgift.

En av uppgifterna nu och under överskådlig tid är att stödja Ukraina. Nya stödpaket omsätts till försvarsförmåga under den motoffensiv vi innerligt hoppas på, men som vi vet är mödofyll. Den stora insats svensk personal gör för att stödet ska komma till verkan är ofta ansiktslös och dold för flertalet.

Mer synligt i samhället är det inryck som nu gör att tusentals kvinnor och män finner sig tillrätta på förbanden. Förhoppningsvis är det många kommande medarbetare vi möter. Till alla er som på olika sätt arbetar med grundutbildningen: Ert arbete är en investering, både i krigsförbandens förmåga och i en växande försvarsmakt. Det är dessutom en viktig del av vår förtroen-

upp inför det underlag vi lämnar till regeringen i november, som grund för det försvarsbeslut som är tidigarelagt med ett år. Effekterna av stödet till Ukraina, Natomedlemskap, personalområdet och hur vi med tilldelade medel investerar och bygger en starkare Försvarsmakt, är givna prioriteringar i ett sådant arbete. Det är också självklara teman under de regionala chefsmöten jag just nu genomför och som jag har sett mycket fram emot.

Ta hand om varandra under ännu en intensiv höst.

Micael Bydén  
Överbefälhavare

**S4 AKTUELLT****S10 PORTRÄTTET**

Poledansar mot guld

**S12 INRYCKARE**

6 av 6 000

**S14 PERSONLIG  
UTRUSTNING**

Chefen förklarar

**S16 HUNDSKÄRPA**Nordiska hundförare  
vässades av FVTE**S18 ÖRLOGSFARTYG  
FÖR EN DAG**Handelsfartyget  
förvandlades till  
min-utläggare.**S32 ACE 23**120 plan deltog i  
flygövningen i norr**S34 SÄKER PROFIL**Andreas Flygare säkrar  
Försvarets maktens it**S37 DE STÄRKER  
STRIDSMORALEN**

Fältpräster allt viktigare

**S46 KOCK PÅ DJUPET**Carl Wilhelm flippar  
burgare under ytan**S48 VÅGAR VARA  
PERSONLIG**Hon möter individer på  
ett personligt plan**S50 MATERIEL**

Kpist M/45

**S52 FEMKAMP VISAR VÄGEN**

Bästa soldatutbildningen

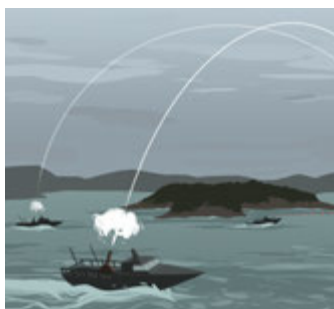
**S54 FYS**

Bryter guld

**S60 VASAORDEN**Att ro kungaparet i  
land**S62 TILL SIST****S65 MAGASINSFYND**Ballongkompaniets  
korg**S66 KRÖNIKA**Mikael Malm om vad  
som är värt att försvara**S67 BILDEN****KOM UT UR SKUGGAN**

”SKRIV GÄRNA, MEN jag vill inte att ni publicerar mitt namn. Och jag vill inte bli fotograferad så att mitt ansikte syns”. Det blir allt vanligare att folk (d.v.s. personal som inte har skyddad identitet) inte vill synas i Försvarets Forum. Jag förstår skälet. Man är orolig. För sin säkerhet, för verksamhetens säkerhet. Samtidigt leder detta till en svårighet som i sin tur riskerar verksamheten. För att kunna utveckla och bygga förtroende för den behövs vi också berätta engagerande om den, ofta genom att lyfta fram dig och dina kollegor. För att kunna rekrytera ny personal, för att visa samhället vad Försvarets maktens gör. Att du berättar personligt och engagerat om ditt jobb i Försvarets Forum – och står för det med namn och bild – gör dig till Försvarets maktens främsta ambassadör och rekryterare.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör



**FARLIGARE KUSTER.** Amfibiebataljon 30 ökar slagkraften längs kusterna med sjörörligt artilleri. **S20**



**FLYGKIRURGER** De står ständigt beredda med skalpeller och sårhakar – specialförbandens egna kirurgteam. **S38**



**INGENJÖRER** Möt doldisarna som ser till att stridande förband kan ta sig fram på land och över vatten. **S26**



**PERSIENSVENSKARNA** 60 svenskar byggde ett 7 000 man starkt gendarmeri i Persien. **S56**



**REDAKTION.** Försvarets maktens personaltidning finns även på [www.forsvarsmakten.se](http://www.forsvarsmakten.se) och Emilia. **Kontakt:** [ff-red@mil.se](mailto:ff-red@mil.se), telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Peder Ohlsson, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, [henrikraadmark@mil.se](mailto:henrikraadmark@mil.se), Försvarets maktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Ljungbergs tryckeri. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarets maktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 18 sep 2023. ISSN 1100-8245. Omslag: Beza Mahmod/Försvarets maktens.



## FARLIGASTE TIDEN FÖR MILITÄRFLYGET VISAS I LINKÖPING

**Nu har Flygvapenmuseum i Linköping öppnat utställningen "Flygfärdig – det svenska flygvapnet tar form". Den ger en inblick i det svenska militärflygets utveckling under 1900-talets första hälft – den farligaste eran i svensk flyghistoria.**

**B**ESÖKARNA FÅR KOMMA nära världsunika flygplan och ta del av spännande berättelser från flygpionjärer och historiska händelser där flygplanen har spelat en avgörande roll. Flygfärdig visar den period som leder till att det svenska flygvapnet blev ett av världens största. Det berättar Noomi Eriksson, museichef på Flygvapenmuseum.

– Det här är inte bara en häftig utställning som vi hoppas ska tilltala många. Den förändrade omvärlden och det allvarliga säkerhetsläge som Sverige befinner sig i gör Statens



Noomi Eriksson är chef för Flygvapenmuseum.

försvarshistoriska museers och Flygvapenmuseums ämnen mer angelägna och aktuella än på länge, och vi vill bidra till att skapa mer kunskap hos besökarna om vår gemensamma, livsviktiga historia.

Personporträtten är en viktig del i den nya utställningen. Ett efterlängtat tillskott är kvinnorna i flyghistorien.

– Det här är

Flygvapenmuseums största nya utställning på över tio år. Vi vill synliggöra historien om de flygpionjärer som bidrog till utvecklingen av det svenska flygvapnet och som ibland tvingades ta stora risker i sitt arbete, säger Noomi Eriksson.

"Flygfärdig – det svenska Flygvapnet tar form" kommer att stå kvar i minst tio år framöver.

CALLE KÄCK

## FÖRSVARSMAKTENS STÖD VID ZELENSKYJS BESÖK

**När Ukrainas president Volodymyr Zelenskij besökte Sverige i mitten av augusti lämnade Försvarmakten stöd till Polismyndigheten.**

**P**RESIDENTENS BESÖK ägde rum i Mälardalsområdet – därmed tillföll ansvaret för att leda och koordinera Försvarmaktens stöd på regional nivå Mellersta militärregionen.

– Bland annat avdelade vi personal till polisens insatsledning – både på regional och central nivå, säger överstelöjtnant Ola Modig, operationsledare i Mellersta

militärregionen.

Två uppgifter löstes under insatsen. Den första var att lämna stöd till Polismyndigheten med olika typer av resurser i hög beredskap. Den andra uppgiften var att lösa Försvarmaktens egna uppdrag – att hävda territoriell integritet.

– Insatsen genomfördes på ett bra sätt i samverkan med andra delar ur



Volodymyr Zelenskij med hustrun Olena Zelenska.

Försvarmakten. En uppgift av den här typen är ett bevis på att Försvarmakten aldrig sover och att den svenska allmänheten och våra demokratiska institutioner är trygga, säger Ola Modig.

TT/POLARIS

## FÖRSVARSHÖGSKOLAN FÅR FORSKARUTBILDNING I MILITÄRHISTORIA

AKADEMISKA HUS



Forsvarshögskolan har examenstillstånd sedan 2018 och när ambitionen att utöka antalet forskarutbildningsämnen.

### Den 1 juni inrättades forskarutbildningsämnet historia med inriktningen militärhistoria vid Forsvarshögskolan.

**A**MNET STUDERAR KRIG, krigföring, militära institutioner, militär kultur och militärt tänkande under olika epoker. Forskarutbildningen i historia med militärhistorisk inriktning kommer att samarbeta med Forskarskolan i historia, som drivs av Stockholms och Uppsala universitets.

– Genom samverkan

breddar vi den militärhistoriska forskningsmiljön samtidigt som det ger nya och viktiga perspektiv som stärker Forsvarshögskolans område, säger Piotr Wawrzeniuk, studierektor för forskarutbildningen i militärhistoria.

Forsvarshögskolan har sedan 2018 examenstillstånd på forskarnivå inom försvar, krishantering och säkerhet. De kompletteras nu med militärhistoria och ambitionen är att fler ämnen ska inrättas som forskarutbildningsämnen framöver.

### Krafttag tas nu för att säkerställa tillgången på personlig utrustning inför aktuella inryckningstillfällen.

Tillfälliga åtgärder pågår därför nu, där varje medarbetare ser över sin utrustning och reglerar sitt överuttag. De medarbetare som inte har behov av artiklar och persedlar som det råder brist på ska lämna in dem senast vecka 36. Ett stort tack riktas till alla medarbetare i Försvarsmakten som på detta sätt hjälper till att säkra tillgången på personlig

utrustning. Läs mer om arbetet som görs inom personlig utrustning på sidan 14.

**DÄRFÖR SKA OANVÄND UTRUSTNING ÅTERLÄMNAS**

## HALLÅ DÄR

... Mikael Beck, chef för Luftvärnsregementet. Du blir förste svensk att delta i Natos strategiska kurs för seniora chefer som startade i augusti.



### Hur känns det?

– Det känns positivt och oerhört spännande. Även om jag är en pionjär och den första från Sverige som går kursen så kommer jag definitivt inte att vara den sista. Det kommer att komma många efter mig när Sverige fullt ut går in i Natostrukturen.

### Vad ska du lära dig under kursen?

– Det är en kurs för strategiska Natofrågor. De övriga deltagarna kommer från medlemsländerna och det är helt rätt att Sverige också har en deltagare med hänsyn till det läge Sverige är i nu.

### Kursen pågår mellan 21 augusti och 26 januari. Vem ska ta hand om Lv6 när du är borta?

– Ställföreträdande Jan Ohlson tar över som tillförordnad regements- och garnisonschef och det kommer att ske en omfördelning av arbetsuppgifter inom regementsledningen, ett arbete som pågår nu.  
– Jag har verkligen fullt förtroende för att regementsledningen och resten av Lv6 kommer att fortsätta driva alla viktiga frågor vi har framför oss. Att vi uppnår framgångar är alltid ett lagarbete.

# FÖRSVARSMAKTENS ANSEENDE STÄRKTES MEST

**Försvarsmakten är en av de fem myndigheter som allmänheten har störst förtroende för, och den myndighet vars anseende ökat mest sedan 2022. Detta enligt Kantar-Sifos undersökning Anseendeindex myndigheter 2023.**

FÖRSVARSMAKTEN LIGGER I topp när det gäller allmänhetens förtroende för svenska myndigheter. Det är också den myndighet som uppvisar den största ökningen i förtroendet jämfört med 2022 (14 procent.) upprepar ingressen

– Även om man tittar långsiktigt är det en klar trend att förtroendet för Försvarsmakten ökar. Det beror självklart på omvärldsläget, men också på personalens gedigna arbete. Det är ett förtroende vi uppskattar och kommer att förvalta, säger ÖB



Försvarsmaktens förtroende är på stark frammarsch.

MATS NYSTRÖM/FÖRSVARSMAKTEN

Micael Bydén.

I listan över de 46 myndigheter som ingick i undersökningen ligger Försvarsmakten på femte plats efter Kustbevakningen, Valmyndigheten, SMHI och Folkhälsomyndigheten. Försvarsmaktens ökning från 2022 är åtta punkter på

Kantar-Sifos skala, eller 14 procent.

Enligt Toivo Sjören, opinionschef på Kantar/Sifo, påverkas bilden av Försvarsmakten mycket av kriget i Ukraina och synligheten det medför.

Undersökningen bygger på 9 500 intervjuer som genomfördes i maj 2023.

## PÅ NY POST

**Ellen Rova** placeras som tillförordnad chef för ekonomi- och verksamhetsstyrningsavdelningen, tillika chef för ekonomistyrningen, vid Försvarsstaben, från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 maj 2024.

**Helena Holmstedt** Thunander placeras som strategisk rådgivare till chefen för Försvarsstaben från 1 juni tills vidare, dock längst till 1 juni 2025.

Överste **Johan Elofsson** placeras som TFF FVC från 29 juli tills vidare, dock längst till 31 aug 2024.

Överste **Carl Bergqvist** placeras vid Flygstaben som chef för planeringsavdelningen från 1 juni tills vidare, dock längst till 31 aug 2025. Bergqvist befordrades till

överste den 1 juni.

Överste **Jörgen Axelsson** placeras som chef för genomförandeavdelningen från 1 sep tills vidare, dock längst till 31 aug 2026. Axelsson befordrades till överste den 1 sep.

Kommandör **Erik Öhrn** placeras som chef för Sjöstridsskolan från 28 juni tills vidare, dock längst till 31 aug 2026.

Överste **Mats Johansson** placeras som chef för J7 vid HKV OPS från 1 sep tills vidare, dock längst till 1 feb 2026.

Flottiljamiral **Fredrik Lindén** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid FMV som verksamhetsområdeschef Marin från 1 juli tills vidare, dock längst till 30 juni 2027.

Lindén befordrades till flottiljamiral den 28 juni.

Konteramiral **Jens Nykvist** placeras som ställföreträdande chef för Försvarsstaben från 1 juli tills vidare, dock längst till 31 aug 2029.

Brigadgeneral **Peder Ohlsson** befordras till generalmajor vid tillträde som Hans Majestät Konungens stabschef den 1 okt.

Överste **Peter Greberg** placeras som chef för Norrbottens flygflottilj den 1 sep tills vidare, dock längst till 31 jan 2027. Greberg är lokal verksamhetsledare inom FM Flygoperatör under samma period.

Försvarsmakten beviljar kommandör **Anders Borglund** förlängd tjänstledighet för tjänstgöring vid

# MED SPRÅKET I FOKUS

**Språket har en alldeles särskild roll för att uppnå interoperabilitet. Det var huvudbudskapet när flottiljamaral Bo Berg inledde årets upplaga av Nordefcos språkseminarium.**

**E**TT GEMENSAMT SPRÅK "är nyckeln till en sömlös och integrerad kommunikation", konstaterade han. När huvudtalaren dr Sarah Mercer, kognitiv psykolog, tog över gjorde hon det under rubriken "Att förstå hur lärare och elever känner och tänker kring språkinläring".

Andra teman under konferensen var STANAG 6001-testning (betyder standardization agreement och beskriver olika nivåer av färdigheter i engelska, reds anm), hur en Joint Terminal Attack Controller (JTAC) jobbar, Andra språk än engelska och krigsspel.



Ett 60-tal deltagare från nordiska och baltiska länder deltog.

HAMPUS ANDERSSON/STRIDSFOTO

Försvarsmakten stod som arrangör av seminariet, vars tema var "Skapande samarbete i de nordiska och baltiska försvarsmakternas språknätverk". Det leddes av Mariamma Martin vid

Högkvarteret, som för övrigt jobbar på enheten med det i sammanhanget nära nog osannolika namnet: Försvarsstabens genomförandeavdelningsutbildningsenhet.

FMV som avdelningschef från 1 juli tills vidare, dock längst till 30 juni 2026.

Överste **Anders Stach** placeras som försvarsattaché i Polen från 1 aug tills vidare, dock längst till 31 aug 2026.

Brigadgeneral **Anders Persson** placeras som stf C vid Sveriges militära delegation till Nato i Bryssel, Belgien från 1 aug tills vidare, dock längst till 31 aug 2026.

Generalmajor **Rikard Askstedt** placeras som försvarsattaché i Washington D.C., USA från 1 aug tills vidare, dock längst till 31 aug 2026.

Brigadgeneral **Patric Hjort** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring som

militärsakkunnig vid Försvardepartementet från 1 aug tills vidare, dock längst till 31 maj 2026.

Överste **Henrik Sjövall** befordrades den 1 juli.

**Henrik Garmer** anställs som ställföreträdande chef för Must med ett chefsförordnande på befattningen, från 7 aug tills vidare, dock längst till 30 sep 2026.

Överste **Anna Siverstig** placeras som chef för Kommunikationsavdelningen, tillika kommunikationsdirektör vid Försvarsstaben, från 1 okt tills vidare, dock längst till 30 sep 2026. Siverstig befordras till brigadgeneral 22 sep.

Överste **Joakim Sellén** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid

FMV som avdelningschef vid Flyg INA från 1 sep tills vidare, dock längst till 31 aug 2026.

Överste **Fredrik Pålsson** beviljas tjänstledighet för befattning avdelningschef LedM L på FMV från 1 sep tills vidare, dock längst till 31 aug 2026.

Överste **Håkan Andersson** placeras som sektionschef FST STÖD logistiksektionen från 1 sep tills vidare, dock längst till 31 aug 2025.

Överstelöjtnant **Magnus Fransson** placeras som chefsutvecklare flygvapnet, HR-avdelningen chefsförslörjningssektionen Försvarsstaben från 1 sep tills vidare, dock längst till 1 nov 2026.



# ”VI BEHÖVER STÖRRE FOKUS PÅ HÄR OCH NU”

I början av juni mötte officerare från Försvarsmakten ukrainska officerare och militära lärare som var i Sverige för att dela med sig av lärdomar från kriget mot ryssland.

– En unik möjlighet att lära känna fienden, säger överstelöjtnant Mattias Söderberg.

**V**I TRÄFFAR MATTIAS Söderberg och kollegan överstelöjtnant Annelie Olausson under tredje och sista dagen av en kurs vid Försvarshögskolan där ukrainska kolleger presenterar sina slutsatser från kriget.

Olausson är chef för försvarsplaneringssektionen vid Försvarsstaben. Hennes kollega Mattias Söderberg är också vid Högkvarteret, där han är chef för genomförandesektionen på operationsledningens logistikavdelning.

– Våra doktriner, strategier och taktiska reglementen är i stor utsträckning i linje med våra ukrainska kollegors slutsatser. Vi tänker, planerar och tränar redan på det sättet på taktisk nivå. Men på högre ledningsnivåer skulle jag säga att vi behöver fokusera mer på det som behövs här och nu, säger Annelie Olausson.

Likheter handlar bland



Överstelöjtnant Mattias Söderberg och Annelie Olausson vid Högkvarteret.

ANDERS G WARNE

annat om små, mobila och flexibla ledningsplatser, att behärska gemensamma operationer, det vill säga att kombinera flyg-, marin- och markstridskrafter, och att leda genom uppdragstaktik som ger handlingsutrymme långt ut i förbanden.

Samtidigt ser både Olausson och Söderberg stora behov av förbättring: Ett förändrat tankesätt som sätter mer fokus på kärnupdraget och låter det vara styrande för produktionsplaneringen. Enkelt uttryckt att låta ”krigset” gå före ”prod” (fredstida produktion av nya förband).

## FÖRÄNDRA INKÖPPROCESSER

DE SER ÄVEN behov större flexibilitet vid upphandling av försvarsmateriel så att man kan göra snabba upphandlingar

när det behövs och få större möjlighet att tänka bortom ordinarie omfattande upphandlingsprocesser.

– Titta på ukrainarna som tar hjälp av unga ingenjörer och techmänniskor för att snabbt få fram det de behöver och som köper billig civil utrustning direkt från butikshyllan och modifierar för krigets behov, kommenterar överstelöjtnant Mattias Söderberg.

– Medan vi riskerar att spendera 20 år på att upphandla och utveckla det perfekta ledningssystemet. När det väl är klart är det föråldrat, säger Olausson och tillägger att de omfattande militära anskaffningsprocesserna även i fortsättningen kommer att vara viktiga för komplexa system.

**Text** Camilla Magnusson/FHS

SIFFRAN

# 150

... amerikanska soldater och officerare övade tillsammans med Stockholms amfibieregemente i Stockholms skärgård i augusti. Övningen Archipelago endeavor genomfördes för femte gången.



# "ARBETSMILJÖN ALLT VIKTIGARE"

**Plikträdet deltog som bruklig under Almedalsveckan i Visby i juni. På agendan stod frågor om värnpliktigas villkor i oroliga tider och inför det stundande Nato-inträdet.**

**E**N AV FRÅGORNA som Plikträdet belyste under Almedalsveckan var hur värnpliktsutbildningen påverkas av den kraftiga tillväxten och kommande Natointräde. Bland annat hölls ett panelsamtal med generaldirektören för Plikt och Prövningsverket Christina Malm, före detta värnpliktig Hugo Lundströmer, och plutonchef Alva Cederholm.

– Jag tänker på arbetsmiljön som man jobbar i som värnpliktig. Först den sociala och psykologiska miljön. Det är viktigt från befälslagen att man har ett mindset som är öppet och inkluderande, vilket blir ännu viktigare nu när vi kanske måste plikta in fler mot deras vilja. Det tror jag tillsammans skapar en attraktiv utbildningsmiljö som är givande att utbilda sig i, sa Hugo Lundströmer.

Han underströk att även den fysiska miljön är viktig för att utbildningen ska vara attraktiv, och inte minst att det finns tillräckligt med fungerande utrustning för de värnpliktiga.

Panelensamtalet går att se i efterhand på soldathemförbundets Youtube-sida.

## VÄRNPLIKTIGA I NATOOPERATIONER?

Pliktrådets främsta fokus vid ett Nato-inträde är att värnpliktigas rättigheter och medinflytande bevaras, och att



BAKERSTA RADEN FRÅN VÄNSTER: Jonny Lindfors C armén, Micael Byden ÖB, Sigge Lagerqvist, Isak Andersson. FRÄMRE RADEN FRÅN VÄNSTER: Yasmine Malla, Alice Nilsson, Mikael Granholm GD, Annie Hugosson.

värnpliktiga under grundutbildning inte används i militära Nato-operationer utomlands. På plats under Almedalsveckan fanns försvarsstabens chef Michael Claesson som talade om ämnet. Plikträdet ställde frågan: Vilka fördelar och nackdelar ser ni med att utbilda värnpliktig personal utomlands och delta i internationella övningar utanför Sveriges gränser?

– I dag är det helt naturligt att bedriva övningsverksamhet både nationellt och inom ramen för Nato som en del av att bedriva militär närvaro, även om det inte är operationer. Sen så måste vi förhålla oss till lagstiftningen så som den är att bedriva operationer med värnpliktig personal, där är vi inte nu.

Även detta klipp går att se på Försvarsmaktens Youtube-sida: Vad betyder Sveriges

Natomedlemskap och det nordiska försvarskonceptet – Almedalen 2023.

## PLIKTRÅDET PÅ BESÖK

I SEPTEMBER PÅBÖRJAS Pliktrådets första förbandsbesöksperiod. Du som nyligen ryckt in kommer ha möjlighet att träffa dem och driva de punkter du tycker är viktigt att förändra med din utbildning. Kom ihåg att du alltid har möjlighet att påverka och att Plikträdet finns till för dig.

**Text** Alice Nilsson/Plikträdet

## OM PLIKTRÅDET

Plikträdet består av fem förtroendevalda före detta värnpliktiga ledamöter. Under ett års tid har dessa i uppgift att föra talan åt Sveriges totalförsvarspliktiga under grundutbildning och arbeta för att deras utbildningsförhållanden fortsatt utvecklas till det bättre.

## POLESTAR

Caroline Svahn, it-chef på Helikopterflottiljen, vann tidigare i år SM i pole. Nu laddar hon för VM.

**A**TT CAROLINE SVAHN började tävla i pole var en ren slump. Hon hade hållit på med gymnastik och dans, men ville göra någonting annat. När hon 2015 sprang på en tjej som delade ut flyers om pole-träning kändes det som en perfekt kombination. Det något spontana inträdet i sporten ledde till en elitsatsning och nu – åtta år senare – kan Caroline Svahn kalla sig svensk mästare.

– Sporten påminner en hel del om gymnastik. Den stora skillnaden är att i pole är stången vertikal och i gymnastik är den horisontell. Även om jag hade nytta av min bakgrund som gymnast var det i början tungt och svårt att förstå regelverket. Jag har fått lära mig allteftersom, säger hon.

Efter att tidigare i år ha vunnit SM ska Caroline Svahn nu vara med i VM för första gången. Mästerskapet äger rum i Polen och lockar cirka 600 atleter från hela världen. De vassaste konkurrenterna brukar i regel komma från till exempel Mexiko, Japan och Brasilien.

– Jag förbereder mig genom att gå igenom mitt nummer och försöka göra det strategiskt bättre. Det ska vara kul, men det är fortfarande en tävling och det är därför viktigt för mig att göra ett smart nummer.

Själva numret är fyra minuter långt. På scenen finns det en statisk och en snurrande stolpe som båda är fyra meter höga. Under numret ska den

tävlande klättra upp för stolparna två gånger och göra elva trick som ställer höga krav på både styrka och flexibilitet.

För att lyckas inom sporten behövs bål- och greppstyrka samt friska och starka axlar. Caroline Svahn lägger mellan tio och femton timmar i veckan på pole och är därför tacksam över att anställda inom Försvarsmakten tränar tre timmar under arbetstid varje vecka.

– Det betyder jättemycket att få träna på arbetstid. Det ger mig chans att lägga fokus på detaljer som jag inte gör på stolpen, till exempel konditionsträning eller bodypump tillsammans med kollegor här på Helikopterflottiljen. ◀



### CAROLINE SVAHN

**Bor:** Linköping

**Uppvuxen:** Boden, Kristinehamn, Tyskland ("pappa jobbar inom Försvarsmakten")

**Yrke:** It-chef och biträdande signalsyddschef på Helikopterflottiljen

**Militär bakgrund:** GUF

**Utbildning:** Interna utbildningar inom Försvarsmakten



# NYINR

UNDER SOMMAREN RYCKTE 4 500 MÄN OCH KVINNOR IN I LUMPEN, AV



CAITLIN QVIST/LIVGARDET

## LIVGARDET SIMON LINDAHL

– Det är pirrigt! Det har det varit sen i går. Det ska bli riktigt intressant att se hur det blir, de här första tre veckorna. Det känns lite konstigt att inte få komma hem på nästan en månad. Jag har förväntat mig att det ska bli tufft och fysiskt utmanande. Jag vet inte om jag är så vältränad, men jag hoppas att jag får bygga på det då jag väl är inne.

– Jag har funderat lite på hur man passar i den militära miljön. Kan man klara av att gå upp tidigt och överleva på lite mat? Men det blir en personlig utmaning att klara av det. Lite läskigt, men motiverande. Det känns som jag kommer fixa det.



CAITLIN QVIST/LIVGARDET

## LIVGARDET GUSTAV KISELA

– Jag är lite nervös. Det tror jag alla är. Men jag är taggad! Jag tänker att det blir vad man gör det till. Första veckan kommer säkert att vara ett helvete, men jag tror också att man vänjer sig sen. Att man kommer in i det. Så länge jag får tillräckligt med toatid är jag lugn.



CAITLIN QVIST/LIVGARDET

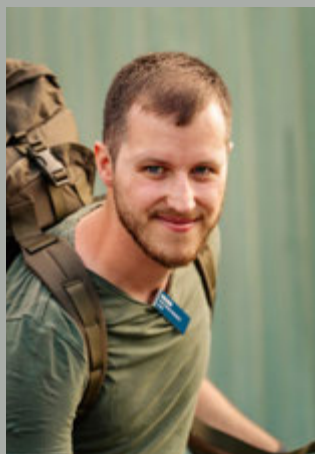
## LIVGARDET LILLY EDSMAN

– Det är jättekul och jättespännande. Jag har inte så många förväntningar. Eller det enda jag förväntar mig är att det kommer vara lärorikt. Men det är som det är – det är lumpen! Jag känner mig lite nervös över att träffa mina gruppledare. Jag är gruppchef, så jag vill ta lite ansvar över dem. Men annars är jag inte så orolig.



# YCKTA

DE TOTALT 6 000 SOM SKA GÖRA SIN VÄRNPLIKTSUTBILDNING 2023–24.



FELIX SUNDBÄCK/P7

**SÖDRA SKÅNSKA REGEMENTET**  
**ALBIN SAHLBOM**

– Jag har länge velat göra värnplikt och nu kände jag att tiden var rätt. I vanliga fall arbetar jag som utvecklare, så nu har jag tagit tjänstledigt och får göra något helt annorlunda. Det som lockar är spänningen och att jag har både släkt och vänner som har gjort värnplikt och sagt att det är en både lärorik och utvecklande upplevelse. Det kommer att bli kull!



MIKAELA LINGE/SSS

**SJÖSTRIDSSKOLAN**  
**ISAC ROTH**

– Jag har vetat länge att jag vill göra värnplikten som sjukvårdare. Jag vill läsa till polis så småningom och då tror jag det är bra med den kunskapen. Det ska bli kul att lära sig mer, och jag känner mig förberedd. I alla fall fysiskt. Jag har ökat min träningsdos och känner mig i trim.



MIKAELA LINGE/SSS

**SJÖSTRIDSSKOLAN**  
**ROBIN KUMPULA**

– Det känns ok just nu men lite nervöst förstås innan man träffat alla andra och lärt känna befälen. Jag tror det kommer bli jobbigt, jag hoppas i alla fall det. Det får gärna vara lite tufft.



## PERSONLIG UTRUSTNING

# ”Alla har rätt till utrustning som passar”

**Ingen som rycker in i år ska sakna kängor, underkläder, regnkläder eller annan personlig utrustning. Det är Försvarets logistikchefs målsättning efter flera tidigare fall då värnpliktiga inte fått ut rätt materiel.**

**D**ET SOM FÖREFALLER självklart är inte alltid det. Att varje värnpliktig ska få en komplett uppsättning kläder och övrig personlig utrustning vid inryck är en sådan sak. Det har tidigare saknats kängor, regnkläder och underkläder. Bland annat. Brigadgeneral Claes Isoz, Försvarets logistikchef, medger att myndigheten har brutit när det gäller personlig materiel och

berättar gärna om det. Men han förklarar också varför läget är som det är.

– Den omställning som Försvaretsmakten gör är både större och går snabbare än någon hade kunnat förutse för bara några år sedan. Att ställa om – och i somliga fall skapa – system och processer som krävs för att tillgodose behovet av personlig materiel tar tid, säger han.

Parallellt med arbetet att

skapa en stabil grund för långsiktigt hållbar materieförsörjning har man bäddat för snabba lösningar, för att kunna lösa akuta situationer. Förband har exempelvis kunnat köpa kängor och handskar ”på stan” för att utrusta inryckande värnpliktiga. Detta, påpekar Claes Isoz, ska dock i första hand ske genom centrala inköp alternativt lokala inköp enligt ett nytutgivet direktiv. I somliga fall har man med kort varsel kunnat beställa utrustning från myndighetens avtalsleverantörer, men så att säga utanför den ordinarie byråkratiska gången.

– Det här har gjort att vi åtminstone just nu klarat att förse alla inryckande med komplett utrustning. I några fall har vi missat på storlekar, men det har kunnat rättas till, säger Claes Isoz.

#### INTE FULL KOLL

I DET PÅGÅENDE arbetet med personlig utrustning har en starkt bidragande anledning till situationen identifierats: informationen i Försvarsmaktens stödsystem överensstämmer inte alltid med verkligheten, säger Claes Isoz och understryker att det nu ”görs stora ansträngningar för att rätta till bristerna”. Han hävdar inte att de har ”full koll på läget” ännu, utan att de är beredda på att upptäcka och hantera ännu

## ”Den omställning som Försvarsmakten gör är både större och går snabbare än någon hade kunnat förutse för bara några år sedan.”

okända situationer och förutsättningar.

Många av de arbetssätt som användes för materieförsörjning tidigare togs bort när värnplikten lades vilande. Därför måste stora delar skapas på nytt.

– Vi lär oss på vägen, allt eftersom vi skapar och anpassar system och rutiner. Det finns ingen väg runt det, förklarar Claes Isoz.

Stefan Nordgren, resursförvaltare på Stödenheten och projektledare, visar lägesrummet, eller ”war room” som det kallas. Ett förvisso ordinarnt konferensrum i K-huset på Tre Vapen. Ena kortväggen är fylld av noteringar på en whiteboard-tavla, strukturerade i kolumner och utmönster. Andra kortväggen dignar av post-it-lappar som representerar projektuppgifter och deras status. Rummet ger sammantaget ett intryck



Brigadgeneral Claes Isoz, Försvarsmaktens logistikchef.



Stefan Nordgren, resursförvaltare på Stödenheten och projektledare.

av febril aktivitet även när det, som nu, inte är någon personal på plats. Ett tiotal personer från bland annat Försvarsstaben, försvarsgrenar, stridskrafter, FMLOG och FMV har samlats här varje vecka sedan i maj, då försvarsstabschefen Michael Claesson gav Stödenheten vid Försvarsstaben i uppgiften att säkra tillgången på personlig utrustning.

– Det är ett fantastiskt engagemang från alla i gruppen som deltar i Operation PU. Det är inte ovanligt att

folk stannar kvar efter kontorstidens slut för att hinna klart med någon uppgift. Ibland har jag fått säga åt folk att gå hem för dagen, så att vi har krafter kvar till nästa dag, berättar Stefan Nordgren. ◀

Text **Text Henrik Lundqvist Rådmärk/FST Komm**

### URVAL AV GENOMFÖRDA ÅTGÄRDER

**Inom ramen för Operation PU (Personlig utrustning) vidtas flera olika typer av åtgärder för att omhänderta Försvarsmaktens behov, på såväl kort som lång sikt. Exempel på punktinsatser som har genomförts hittills:**

- » Omfördelning av personlig utrustning mellan logistikenheter i olika stridskrafter och försvarsgrenar
- » Direktiv så att vissa typer av beställningar kan göras lokalt av logistikheten, exempelvis av kängor
- » Snabba centrala inköp, bland annat av liggunderlag, underklä-

der och termosar

- » Uppdatering av utrustningskort med framtagande av alternativa artiklar som komplement till befintlig utrustning
- » Åtgärder som gör lokala inköp på centrala medel möjliga, exempelvis av sängkläder





# VÄSSADE HUNDFÖRARE

**Försvarsmaktens hundtjänstenhet, FHTE, har vidareutbildat hundförare från Norden och tre andra Natoländer i patrull och sök av explosiva ämnen.**

**S**OLEN STRÅLAR ÖVER en bondgård utanför Rimbo där det finns en misstänkt bombfabrik. En grupp med hundförare och patrullhundar rycker fram mot byggnaderna i det grönskande landskapet.

Danska hundföraren S. E. Jørgensen har just börjat söka igenom en av byggnaderna med sin schäfer Vito när de stöter

de på en hotfull person. S. E. Jørgensen släpper Vito som genast biter sig fast i personens arm medan resten av gruppen avancerar och omhändertar honom.

– Vi fick i uppgift att ta och säkra tio byggnader. Vi planerade, förövade och kontrollerade vilka handsgnaler de olika länderna använder så att vi skulle förstå varandra under övningen, säger han senare.

*Har du märkt någon skillnad mellan länderna?*

– De engelska deltagarna är duktiga på strid i bebyggelse medan de svenska och norska hundförarna är bra på agera i skogsterräng. Danska och

finländska är i sin tur bra på att spåra och ”bita”, säger han.

*Vad tycker du om utbildningen?*

– Jag har lärt mig en massa nya taktiker och hur jag tränar min hund. Det roligaste var att planera insatsen här på bondgården och använda hunden i en realistisk situation. Jag och Vito arbetar på en flygbas och är inte vana att arbeta med en skyttegrupp, som vi gjorde här. Jag och Vito tycker det är jättekul.

## **VÄRDSKAPET VÄXLAR**

PATRULLHUNDARNAS UPPGIFT är att spåra personer och söka efter tillhörigheter. Många av





de utländska patrullhundarna är också utbildade i att försvara sig själva och sin hundförare.

Den internationella utbildningen av patrull- och sökhundekipage genomförs varje år. Värdskapet växlar mellan de nordiska länderna som ingår i Nordefco (Nordic Defence Cooperation). Dessutom inbjuds varje år ytterligare länder. I år kom ekipage från Nato-länderna England, Nederländerna och Belgien samt instruktörer och observatörer från respektive land.

– Övningen är unik eftersom fokus ligger på hundförarnas utveckling och inte på hundarnas dressyr. Den utvecklar även



En av de svenska sökhundarna klättrar på jordbruksmaskinerna som finns på gården, för att komma åt alla skrymslen och vrår.

ländernas hundinstruktörer i att förmedla sina erfarenheter och kunskaper i en internationell miljö, säger funktionsförvaltaren Peter Öhrling på FHTE som är övningsledare för den internationella hundförarkursen.

Tillsammans med sina hundar får de nitton hundförarna öva realistiska scenarier på flera olika platser i Mälardalen, bland annat på Friends Arena, ett värmeverk och en pendeltågsstation. De utbildas även i andra ämnen som hundsjukvård och insatsplanering. Eleverna får även en genomgång av Natos styrdokument som berör hundtjänst.

### SÖKER EFTER SPRÄNGÄMNE

NÄR GRUPPEN MED patrullhundarna är klara på bondgården gör de en överlämning till sina kollegor med sökhundarna. Sökhundarna är tränade för att hitta och markera förekomst av olika sprängämnesklassade preparat.

En av instruktörerna för sökhundekipagen är Ketil Thengs som är utbildningsansvarig på Forsvarets Hundeskole i Norge.

– Uppgiften är att genom-

söka byggnaderna och planera insatsen tillsammans med andra nationaliteter. De övar på att få en helhetsförståelse för uppgiften och vad som är farligt. För hundförarna gäller det även att få sökhundarna att prestera bra. Under kursen får hundarna arbeta i olika miljöer och här på bondgården blir de distraherade av djur, olika lukter och får söka på olika höjder. Två av gömmorna har dessutom fallor som löser ut med ljud, berättar han.

I anslutning till den två veckor långa kursen har FHTE även varit värd för Natomöten rörande hundtjänst. Peter Öhrling är ordförande i Nordefco K9 och är dessutom invald som vice ordförande i Natos expertpanel för militära tjänstehundar.

– Sverige har länge varit delaktigt och drivande inom hundtjänsten på den internationella arenan. Tillsammans med våra nordiska grannländer har vi stor erfarenhet och tydliga rutiner för hur tjänstehundar används vid olika insatser inom olika försvarsgrenar, säger han. ◀

Text & foto **Therese Åkerstedt/LSS**



# ÖRLOGSFARTYGG FÖR EN DAG

**För att snabbt kunna öka den militära kapaciteten kan Försvarmakten hyra civila fartyg för militära uppgifter, exempelvis minering eller transporter. Under Aurora 23 övade marinen och Försvarmaktens logistik (FMLOG) just detta.**

**N**ÅGONSTANS LÅNGS kustbandet utanför Stockholms skärgård glider ett till synes civilt fartyg långsamt fram. I det glittrande kölvattnet flyter en rad sjöminor i vattenytan.

Handelsfartyget har tillfälligt fått nytt namn, och en tretungad flagga vajar i aktern. Det räknas vid tillfället som örlogsfartyg.

– Vi har hyrt ett civilt fartyg och gjort om det till ett örlogsfartyg med militär bemanning för det här övningsmomentet, Anders Ellström vid Marinstaben, som är projektansvarig.

Han förklarar att fartyget underställdes marinchefen i egenskap av Försvarmaktens redare och då ingick i Femte amfibiebataljonens organisation som en del i en kustförsvarsoperation.

## **KAN ÖVERTA MED TVÅNG**

FÖRSVARSMAKTEN KAN säkerställa tillgången till civila fartyg på flera sätt. Utöver att hyra fartyg kan staten utnyttja så kallad uttagning och förfogande, vilket innebär att staten tar över ett fartyg med tvång.

– Under Aurora 23 övade vi som att vi övertog fartyget genom förfogande, men i praktiken hyrde vi henne, säger Anders Ellström.

Ingen kan tvingas att hyra ut sitt fartyg och uttagen materiel är noga utvald utifrån totalförsvarets behov och planering. Konceptet är inte nytt. Under





Soldater från Femte amfibiebataljonen förbereder minor för fällning.



Amfibiesoldater monterar den nya minrälsen på handelsfartygets däck.



Anders Ellström, närmast i bild, skriver under avtalet mellan Försvarmakten och det civila rederiet.



Sjöminor av olika typer lastas ombord för att senare fällas i övningsssyfte.

kalla kriget kunde marinen mobilisera över 700 handelsfartyg.

– Det är inte så att vi kan peka på en båt och säga att ”den där behöver vi nu”. Detta är noga planerat, genomfört med ett formellt beslut och föregås av en viss process. Om ett fartyg är krigsplacerat så har redaren vissa skyldigheter, bland annat att inställa sig.

I scenariot under Aurora 23 användes det civila fartyget, en transportfärja, för minfällning men Ellström förklarar att fartyg kan användas till många andra uppgifter, som att trans-

portera trupp eller förse andra fartyg med underhåll.

#### TILLFÄLLIG MINRÄLS

FÖR ATT LÖSA uppgiften att minera med hjälp av det inhyrda fartyget krävdes vissa justeringar. Med hjälp av FMV, Försvarets materielverk, monterades en ny typ av portabel minräls på däck. Rälsen byggdes i sektioner som hölls på plats utan att några bestående ingrepp på fartyget behövde göras.

– Vi var noga med att inte skada fartyget och att återlämna det i ursprungligt skick.

Rälsen monterades förvånansvärt snabbt med hjälp av soldater från Älvsborgs amfibieregemente. När det var klart lastades sjöminor ombord, både av typen K14 som amfibieförbanden använder men även mina F8 och F80 som flottans större fartyg har, säger Anders Ellström.

Eftersom det civila fartyget saknar militära kommunikations- och ledningssystem användes stridsbåt 90 som stöd vid mineringen med mycket gott resultat. ◀

Text & foto **Melina Westerberg**

# ÖKAD SLAGKRAFT





**MED NYA STRATEGIER,  
STRIDSTEKNIKER OCH  
VAPEN BLIR FRAMTIDENS  
AMFIBIEBATALJONER FARLIGARE  
FÖR VARJE FIENDE SOM  
NÄRMAR SIG SVERIGES KUST.**

# LÄNGS KUSTERNA

*Text Johan Lundgren/Fst Komm Foto FMV*

Det sjörörliga artilleriet  
är en grundsten i den nya  
amfibiebataljonen.



**F**IENDEN RYCKER FRAM mot en ö i Stockholms skärgård med flera landstigningsfartyg. Två fartyg har redan lagt till och trupp har gått i land. Vad de inte vet är att en svensk amfibiebataljon har full koll på vad som pågår. Kustjägarkompaniet har observerat framryckningen med sina sensorer och drönare. Plötsligt regnar det ner indirekt

eld med fruktansvärd sprängkraft och precision. Sjömålsrobotar träffar de återstående landstigningsfartygen och strax därpå kommer svenska stridsbåtar farande, beväpnade med den nya snabbskjutande kulsprutan.

Så skulle ögonblicksbilden av en stridssituation kunna se ut inom knappt tio år.

– Den bärande idén med

framtidens amfibiebataljoner är att så få soldater som möjligt ska behöva landstiga där fienden är. Förbandet ska vara båtburet, och inte behöva separera båten och vapnen. Vapnen är monterade på båtarna och kan användas under förflyttning. Även på mycket långa avstånd.

Så beskriver överstelöjtnant Fredrik Hesselman de kommande amfibiebataljonerna



AMF 4

Överstelöjtnant Fredrik Hesselman, ställföreträdande regementschef på Amf 4 i Göteborg.

En lätt trossbåt med en så kallad GRK-container på fördäck användes när FMV och Försvarsmakten provsköt en gyrostabiliserad granatkastare på Utö 2018.

som går under arbetsnamnet Amfbat 2030. Han är ställföreträdande regementschef på Amf 4, Älvsborgs amfibieregemente i Göteborg, och väl insatt i utvecklingen av det nya kustförsvaret.

#### GRK-BÅTAR 2027

REDAN NU HAR FMV beställt åtta båtar till amfibieförbanden med gyrostabiliserade

tolvcentimeters granatkastare. Leverans ut till förbanden beräknas till 2027.

– Med ombordmonterade granatkastare ska fienden i första hand skjutas bort från anfallsmålen. Eftersom det ofta är kuperad terräng på öarna måste elden komma uppifrån och ner i huvudet på fienden.

I planen ligger dessutom stridsbåtar med aktiv sensor,

alltså någon typ av upphöjd radar, och robotbärande båtar för att kunna bekämpa sjömål på längre avstånd och med större sprängkraft än dagens robot 17.

– På sikt kommer också luftvärnsbåtar med sensor, luftvärnsrobot och automatkanon för bataljonens skydd mot drönare och helikoptrar, säger Fredrik Hesselman.





# AMFBAT 2030

Han berättar att de nya båtarna kommer att vara större än stridsbåt 90, men att de precis som den kommer ha vattenjetdrift, dels för att komma in på grunt vatten, men också för att det är effektivt för fart- och lastförhållandena. Från 2024 kommer stridsbåtarna dessutom beväpnas med den snabbskjutande kulsprutan av typen Dillon Aero M134D, som kommer ge ”momentan eldöverlägsenhet”, som Fredrik Hesselman uttrycker det.

Han konstaterar att det inte går att bygga båtar som är splitterskyddade som ett pansarfor-

don, utan amfibiebataljonens skydd handlar om spridning och rörlighet.

– Amfbat 2030 kommer att täcka ett avsevärt större kustområde än vad dagens amfibiebataljon kan. Vi får vapentäckning och sensortäckning över en betydligt större yta. Vi får en stridsteknik som gör att vi inte måste visa oss för fienden så mycket. Det gör att förbandet är

användbart även vid öppen kust och kan effektivt delta i strider vid stora farleder som Ålands hav, Öresund eller Bälten, säger Fredrik Hesselman.

## 2 X 800 PERSONER

DE TVÅ AMFIBIEBATALJONERNA i Amfbat 2030 i Stockholm respektive Göteborg ska bestå av cirka 800 personer vardera. Organisationen är ett verkans-

---

**” Amfbat 2030 täcker ett avsevärt större område och vi får en stridsteknik som gör att vi inte måste visa oss för fienden så mycket. ”**

---



Stridsbåt 90 HSM, med vapenstation, är en viktig del i amfibieförbanden.



Vapenstationen i stridsbåt 90 HSM ger ett lyft för förbanden med bland annat ökad mörkerförmåga.

**NY MATERIEL.** AMFIBIEBATALJON 2030 INNEBÄR EN REJÄL UPPDATERING AV VAPENSYSTEM OCH BÅTAR. SOMLIGT HAR REDAN BÖRJAT LEVERERAS OCH ANVÄNDAS, ANNAT KOMMER UT TILL FÖR BANDEN OM NÅGRA ÅR. HÄR ÄR ETT URVAL.

### STRIDSBÅT 90 HSM

Började införas under 2021. HSM-båten är snabbare än tidigare stridsbåtar och är utrustad med vapenstation. HSM står för Halvpluton Skyddad Modifierad.

### VAPENSTATION TILL STRIDSBÅT 90 HSM

Vapenstationen är ett gyrostabiliserat vapen- och sensorsystem vilket ger ökad eldkraft genom god precision och bättre spaningskapacitet. Det fungerar med Försvarens befintliga vapen som kulspruta 58 och 88 samt granat-spruta 92, som monteras

ovanpå vapenstationen. Integrationen med båtarnas ledningsstöd och navigeringssystem gör att man kan ta ut mållägen och rikta verkan på ett helt nytt sätt. Vapenstationen gör att skytten kan sitta skyddad inne i båten samtidigt som man får

verktyg för väsentligt förhöjd träffprestanda och spaningsförmåga i alla typer av ljusförhållanden.

FMV har till fram till årsskiftet 2021–22 anskaffat och installerat vapenstationer till nya stridsbåt 90 HSM. Även de livstidsförlängda



kompani med sjömålsbekämpande system, ett skyttekompani, med granatkastare, ett ledningskompani, ett kustjägarkompani för i huvudsak spaning och ett underhållskompani.

Fredrik Hesselman förklarar att organisationen har gått att slimma eftersom det krävs färre människor för att exempelvis hantera båtmonterade granatkastare än landbaseerade.

– Det kommer till exempel inte behövas folk som bär ilandammunitionen på öarna, det kan annars medföra en hel del

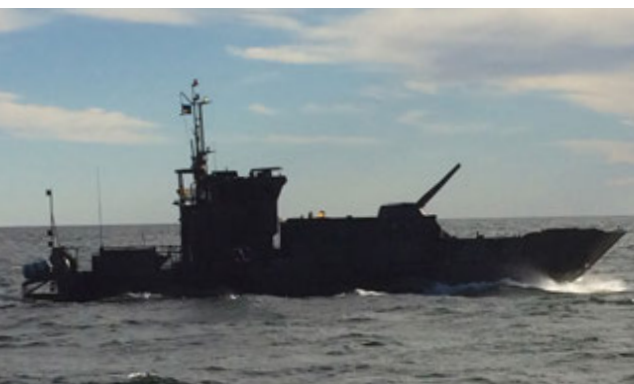
## ” Sjömålsbekämpande system och luftvärn är det som kommer att bita – och kommer att göra att fienden håller sig undan från skärgården.”

kånkande. Däremot måste vi ha mycket kompetent personal som kör båtarna. Och vi vill ha så mycket värnpliktiga som det bara går till förbanden, säger han.

Detta innebär bland annat att förbanden snart måste förändra taktikutbildningen och att man kommer behöva simulera längre roboträckvidder under övningar.

När Sverige blir medlemmar i Nato behövs sannolikt en mer framåtlutad marin strategi än i dag, konstaterar Fredrik Hesselman.

– Fienden utvecklas och vi måste utvecklas med dem. Sjömålsbekämpande system och luftvärn, det är det som kommer bita, det kommer att göra att de håller sig undan från skärgården. ◀



Provskjutning till sjöss med en lätt trossbåt som har en GRK-container på fördäck.



Den nya snabbskjutande kulsprutan underlättar skyttens uppgift vid gång i hård sjö.

bevakningsbåtarna har fått vapenstationen.

### ARTILLERIPLATTFORM AMFIBIE

Det sjöroliga artilleriet består av artilleriplattformar med stabiliserad granatkastare. Systemet innebär bland annat att eldledaren på en stridsbåt 90 HSM kan ge den skjutande plattformen måldata för att kunna skjuta granater i hög eldhastighet under

framryckning, för indirekt bekämpning av markmål. Artilleriplattformen ska leverera indirekt eld med god precision under framryckning till sjöss. Plattformens egna sensorer och vapensystem ska också kunna användas för egenskydd med direktriktad eld.

### NYA BÅTTYPEN:

»» Artilleriplattform/GRK-båt som nu FMV har beställt av Swede-

ship på Tjörn

- »» Sensorbåt för att på långa avstånd upptäcka mål och leda bland annat sjömålseld
- »» Luftvärnsbåt för skydd av den egna bataljonen
- »» Båt för att bekämpa sjömål

### SNABBSKJUTANDE KULSPRUTA

Kulsprutan, som tillverkas av Dillon Aero, är

eldriven och kan avfira omkring 3 000 skott per minut. Det ger bättre förutsättningar att träffa mål när den avfyrande plattformen är i rörelse och är önskvärt när till exempel stridsbåtarna går i hård sjö. Den höga eldhastigheten ger också bättre förutsättningar att på kort tid uppnå lokal eldöverlägsenhet, vilket underlättar för förbandet att lösa sina stridsuppgifter.

BRIGADEN ÄR BEROENDE AV ATT INGENJÖRERNA GÖR SITT JOBB. EN AV UPPGIFTERNA ÄR ATT BYGGA BROAR, SÅ ATT FORDON OCH SOLDATER FRÅN ANDRA FÖRBAND KAN PASSERA ÖVER VATTENDRAG OCH SJÖAR.

VI BESÖKTE DÄCKSBROPLUTONEN FRÅN GÖTA INGENJÖRREGEMENTE EN TIDIG VÅRMORGN I SMÅLAND, OCH FICK EN BLÄNDANDE UPPVISNING I HÖGEFFEKTIVT LAGARBETE.

*Text Karin Kvarnlöf/ MSS Foto Bezav Mahmod/Stridsfoto*

# BROBYGGARE



**D**ET ÄR TIDIG morgon utanför Skillingaryd, långt in i djupaste Småland, och Aurora 23 är inne på sin tionde dag. Morgondimman bildar slöjor över Lagans mörka vatten som flyter fram ljudlöst.

Plötsligt skymtar en siluett och en kamouflagemålad bogserbåt blir strax synlig. I samma stund backar en trailerbil försiktigt ner mot strandkanten på andra sidan. Det hörs ett plask och den första pontonen till däcksbros 300 landar i vattnet. Inom några sekunder är den fullt utvecklad. Snart syns ytterligare en båt, sedan två till. Så sker allt slag i slag.

Värnpliktiga från däcksbrolutionen vid Göta ingenjörregementet i Eksjö slår ner markankare i sanden vid broläget, fler pontoner släpps i vattnet och bogserbåtarna länkar snabbt och systematiskt samman brodelarna.

De värnpliktiga rör sig smidigt mellan pontonerna, höjer, sänker och drar dem rätt. Snart har länkarna bundits samman till en sammanhängande bro, fullt körbar för stridsvagnar på 65 ton. Under förmiddagen ska en amerikansk bataljon och delar av

# MED FLYT





Krigsbroar är en viktig del i funktionen fältarbeten vars uppgift är att skapa rörlighet för de egna förbanden.



Materielgruppen sätter markankare och gör strandförankring av bron.



Isak är värnpliktig vid Ing 2 och har utbildats på däcksbros 300 sedan årsskiftet.

mekaniserade brigaden på P4, MekB4, passera över.

Erik Windfäll, monteringschef, är spindeln i nätet. Han är hela tiden i rörelse, hoppar mellan de flytande pontonerna, ger instruktioner, dirigerar båtar och samverkar med de amerikanska kollegorna.

Det är minst sagt mycket att hålla koll på samtidigt. Allt bygger på att samarbetet inom plutonen fungerar. Att var och

en kan sin uppgift.

– Vårt enda försvar är att vara snabba, förklarar han.

Och snabba är de. Rekryterna påbörjade sin utbildning i att bygga däcksbros 300 i början av året och har på bara några månader arbetat upp ett svårslaget samspel.

– Vi är med hästlängder den snabbaste däcksbrosplutonen sedan de började utbilda på detta. Vi har svenska rekordet,

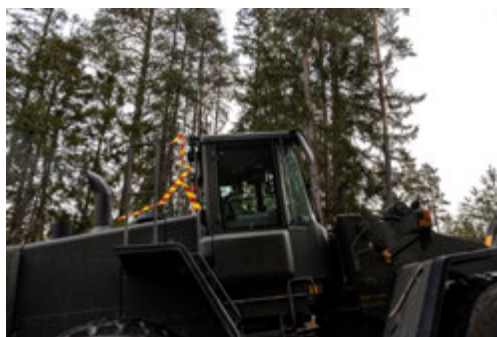
kanske rentav världsrekordet, säger Erik Windfäll och ler.

### SLUTET ÄR SVÅRAST

BAKOM SKICKLIGHETEN LIGGER många timmars drill och hårt arbete. Misstag och felbedömningar som gjorts har blivit viktiga lärdomar längs vägen.

– Slutet är svårast, när man ska passa ihop pontonerna, dra och släppa lagom mycket. Minsta lilla misstag kan stoppa

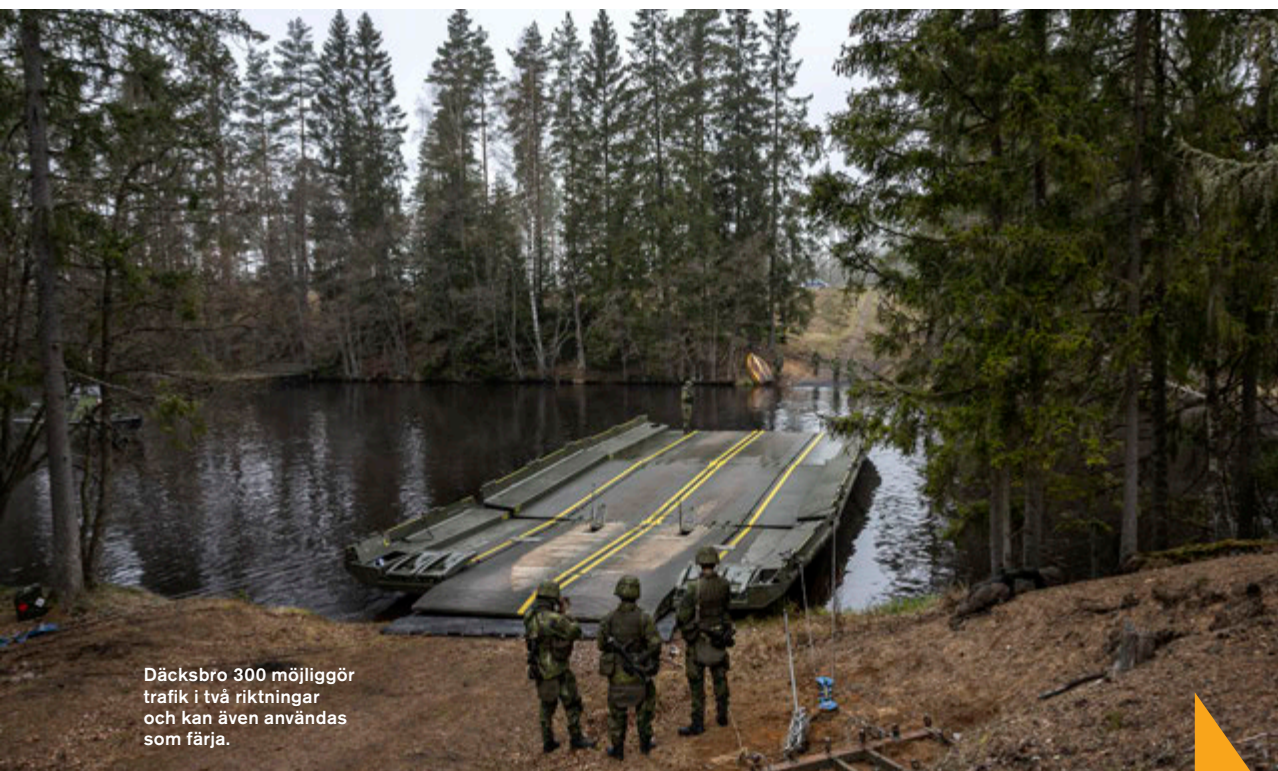




Hjullastare används för att stödja sjösättningen av pontonerna i form av markförberedande arbete.



Däcksbroplutonen i dialog med de amerikanska förbanden.



Däcksbro 300 möjliggör trafik i två riktningar och kan även användas som färja.

upp hela processen. Då sätts samarbetet på verkligt prov, säger Johan Hiller.

Isak tillhör materielgruppen. Han hanterar allt som sker på land.

– Vi sätter markankare och gör strandförankring. Det är tungt men inte särskilt svårt, säger Isak.

Har de otur kan de pricka en sten när de slår ner förankringarna. Då får de dra upp spettet

och börja om på ett annat ställe.

Ett gediget planeringsarbete är en förutsättning för att lyckas. Innan varje byggtillfälle gör Erik Windfäll upp en grundläggande plan för hur arbetet ska gå till. Vem som ska göra vad och i vilken ordning.

– Det mesta av jobbet med tidsbesparingar görs i planeringen, förklarar han.

Att det råder radiotystnad när arbetet utförs gör att Erik

Windfäll inte kan kommunicera med båtarna som han skulle vilja. Det blir en extra utmaning att hantera.

– Du måste vara en problemlösare, och snabbtänkt. Går en bil sönder under arbetets gång gäller det att snabbt skicka fram en ny så ruljangsen inte stoppar upp, säger Erik Windfäll.

Om bron inte ska användas med en gång slås den isär, maskeras och läggs utmed



Kompanichefen i dialog med amerikanska soldater ur U.S. Marine Corps.



Kompanichefen går i land för att samverka med de amerikanska soldaterna.



strandkanten. Detta för att fienden inte ska kunna se den från luften. Sedan är det bara att skydda och vänta på order om återbyggnad. Inom en timme ska däcksbrom kunna vara farbar igen.

#### MENINGSFULL UPPGIFT

KRIGSBROAR ÄR EN del i funktionen fältarbeten som kortfattat går ut på att bearbeta terrängen till de egna förban-

dens fördel och motståndarens nackdel.

Syftet är att skapa rörlighet för de egna och stödjande förbanden. En uppgift som de värnpliktiga däcksbrosoldaterna tycker känns både meningsfull och rolig.

– Här känner jag att jag gör nytta. Den här uppgiften behövs verkligen. Vi använder grejerna så som de ska användas på riktigt, säger Isak.

Per Åkerblom, chef för Ing 2, beskriver ingenjörernas uppgift i Försvarsmakten som en treenighet mellan hantverk, kunskap och väpnad strid. Något som blev tydligt under Aurora 23.

– Ingenjörförbanden bidrar till brigadens anfallsrörelse framåt. Det visade sig under övningen genom ett värdefullt samarbete med de mekaniserade förbanden, säger Per Åkerblom. ◀



De amerikanska förbanden fortsätter sin framryckning söderut.



### **GÖTA INGENJÖRREGEMENTE**

» Ing 2 utbildar och organiserar ingenjörbataljoner med specialistkompetens att utföra kvalificerade fältarbeten för nationella och internationella uppgifter.  
» Ing 2:s ingenjörbataljoner är avsedda att ingå i brigader som orga-

niseras och tränas för att kunna möta väpnat angrepp.

» Förbandets särart symboliseras i trupp-slagstecknet som består av en polstjärna, ett svärd och två korslagda yxor. Polstjärnan symboliserar kunskap, svärdet väpnad strid och yxorna hantverket.

### **DÄCKSBRO 300 (DB 300)**

» Utvecklad av U.S. Army under 2000-talet.  
» Klarar vikten av en stridsvagn på 65 ton.  
» Är en vidareutveckling av däcksbro 200 med större pontoner än föregångaren, vilket gör att den klarar tyngre och dubbelriktad trafik.  
» Består av flytande

broelement som transporteras på lastbilar.  
» Pontonerna sjösätts normalt direkt från fordonet och vecklar ut sig automatiskt i vattnet.  
» Kan även användas som färja.



Nationaldagen, som inföll mot slutet av övningen, uppmärksammades med en formationsflygning med flygplan från Schweiz, Danmark, Storbritannien och Sverige.



# NORDLIGT LUFTDRAMA



DEN 29 MAJ TILL 9 JUNI genomfördes den multinationella flygövningen Arctic Challenge Exercise 2023, ACE23, över de norra delarna av Sverige, Norge och Finland – de länder som planerat övningen tillsammans med Danmark under drygt två år. Finland var övningsledare.

Övningen genomfördes för sjätte gången sedan starten 2013.

Förutom hotet från motståndarna i luften fanns även avancerade hot på marken i form av svenska, norska, tyska, brittiska och amerikanska luftvärnsförband grupperade runt om i Norrbotten och Västerbotten. ◀

---

## FAKTA ACE

**Antal flygplan:** 120, inklusive tankerflygplan och ledningsflygplan

**Antal deltagare:** 2 700 deltagare från 14 nationer

**Flygplanstyper:** Jas 39 Gripen, brittiska Typhoon, schweiziska F-18 Hornet, danska och nederländska F-16., brittiska tankerflygplanet Voyager samt störningsflygplanet DA-20. Även Natos AWACS (Boeing E-3A, stridslednings- och luftbevakningsflyg) deltog.

# ”MAN MÅSTE VARA DJÄVULENS ADVOKAT”

Han har alltid gillat teknik och länge intresserat sig för säkerhetspolitik. Som it-säkerhetschef vid Forsvarsmaktens operationsledning får han utlopp för båda intressena.

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Fst Komm**

**A**NDREAS FLYGARE HAR inget emot att betraktas som besvärlig. Och även om egenskapen knappast noteras som ett krav i hans arbetsbeskrivning är den nog nödvändig i rollen som it-säkerhetschef på Forsvarsmaktens operationsledning. Den bidrog också rimligen till utnämningen Årets säkerhetsprofil, med en motivering som innehåller raden ”...där fokus på effekt med en uppriskande oräddhet, går före hänsyn till internpolitik”.

*Vad betyder det här i praktiken?*

– Mitt uppdrag kräver att jag ibland går in i rollen som djävulens advokat, eller snarare antagonists advokat, och är den som kommer med obekväma svar och lösningar, säger han.

Andreas är en del av den militära säkerhetstjänsten, en verksamhet som bedrivs i alla domäner – mark, sjö, luft och cyberdomänen – och i informationsmiljön. Konkret leder och samordnar han arbetet med Forsvarsmaktens ”militäroperativa” it- eller cybersäkerhet (Andreas beskriver begreppen som synonyma).

– Även om mitt arbetsområde främst rör cyberdomänen så ser vi den på operationsledningen J2 (underrättelse- och säkerhetsavdelningen, reds anm) som en domänöverskridande helhet, som är viktig för att möta den säkerhetshotande verksamheten i alla konfliktvävar, säger han.

En av utmaningarna, inte bara för honom själv utan för hela området it-säkerhet, handlar om att ta större plats

i den dagliga militära verksamheten för att utveckla en så kallad operationaliserad it-säkerhet. I klartext betyder det att it-säkerheten i högre grad anpassas utifrån den militära operationens mål och syfte (se ruta).

## UPP UR KÄLLAREN

IT-SÄKERHET HAR historiskt betraktats lite som en sidoverksamhet eller ren förvaltning, konstaterar Andreas och påpekar vikten av att på allvar ”komma upp ur källaren” och in i den militära verksamheten.

– Det är något som förstås redan sker, men utvecklingen behöver påskyndas. Och det kräver att vi blir både modernare och fler i funktionen. Annars riskerar vi att uppfattas som en bromskloss.

Andreas pratar ovanligt



Andreas Flygare inledde sin karriär i Försvarsmakten som värnpliktig på F17 och har varit aktiv i Hemvärnet.



mycket för att vara chef på säkerhetssektionen, även om många svar under intervjun inleds med "Det här kan vi inte skriva, men ...". Det mesta av sådant som skulle kunna ge texten lite dramatik och färg är onämnbart på grund av sekretess. Men dramatik saknas inte på jobbet, lovar han och säger att det för övrigt nog är för honom som för de flesta andra inom Försvarsmakten, att han trivs och presterar bäst när het-tan då och då stiger.

## AI LEDER TILL EPOKSKIFTE

OCH HETTAN LÄR knappast minska framöver. I takt med att AI, artificiell intelligens, utvecklas kommer uppgiften att skydda dator tekniska system och information i många avseenden förändras i grunden, tror Andreas. När avancerade AI-baserade cybervapen används

för att angripa it-system måste också skydden ske med hjälp av sofistikerad AI. Människan kommer aldrig att nå det tempo och den kapacitet som skulle krävas för att möta sådana angrepp.

**”Vi ser redan i dag att AI används på det här sättet. Men ännu har vi inte sett tröskeln då tekniken nått sin fulla potential.”**

– Vi ser redan i dag att AI används på det här sättet, men ännu har vi inte sett tröskeln då tekniken nått sin fulla potential.

**Vad krävs för att vara en bra it-säkerhetschef?**

– Du måste vara en bra ledare

med en mycket god teknisk förståelse och samtidigt ha en bra social förmåga, vara prestigelös och kunna se saker ur ett antagonistiskt perspektiv, säger han.

Dessutom, påpekar Andreas, behöver den it-säkerhetschef som jobbar inom exempelvis en försvarsgrensstab eller på ett ledningsförband, också ha ett intresse och en förståelse för stabsarbete, krigsvetenskap och taktik.

## REDO FÖR NÄSTA STEG

ANDREAS HAR ARBETAT med it-säkerhet på Försvarsmakten sedan 2011, då han just hade avslutat sina högskolestudier i it-forensik och it-säkerhet. Nu är han redo att ta ytterligare ett steg i sin yrkesmässiga utveckling och kommer under en tid att tjänstgöra hos Strålsäkerhetsmyndigheten. ◀

## ANDREAS FLYGARE

» It-säkerhetschef på J2 vid Operationsledningen i Högkvarteret

Född i Lund 1987, uppvuxen i Blekinge.

» Värnpliktig på F 17 och har en bakgrund i Hemvärnet.

» Studerade it-forensik och it-säkerhet på högskolan i Halmstad (teknologie kandidat).

» Inledde sin yrkeskarriär vid Säksam i Malmö (nuvarande Södra militärregionen).

## Andreas förklarar

**It-säkerhet ...** ... är säkerhet i och kring dator tekniska system. Jag brukar säga att alla arbetar med it-säkerhet

i någon form, såväl den dagliga användaren, som behöver följa bestämmelser och vara uppmärksam, sambands- och it-teknikern som pysslar om våra system, till it-säkerhetschefen som leder och samordnar arbetet med att hålla våra system säkra från den säkerhetsshotande verksamheten."

**Säkerhetsshotande verksamhet ...** "främmande underrättelseverksamhet, sabotage, terrorism, kriminalitet och subversion"

**Operationsledningens roll ...** "Arbetet vid operationsledningen innebär att genom samordning mellan domänerna skapa

domänöverskridande effekter, såväl strategiska och operativa som taktiska. It-säkerheten bidrar till skyddet av Försvarsmaktens ledningsförmåga, men även till vår lägesbild om motståndarens aktiviteter mot våra skyddsvärden i cyberdomänen."

**Operationaliserad it-säkerhet ...** "It-säkerhet som anpassas utifrån den militära operationens mål och syfte. Anpassningen utgår från verksamhetens behov av säkerhet, och görs utifrån sårbarheter som finns i och kring it-systemen. Även säkerhetsunderrättelser om motståndarens avsikter, förmågor och metoder tas i beaktande. Sedan

används en rad olika it-säkerhetsförmågor och taktiker, exempelvis sårbarhetskontroller, teknisk säkerhetsövervakning, vilsledning och förberedd it-säkerhetsincidenthantering."

## Om Årets säkerhetsprofil

Delas ut av Musts säkerhetskontor till en person som bidragit till ett förbättrat säkerhetsskydd och ökat säkerhetsmedvetande.

## MOTIVERINGEN

"För hans brinnande engagemang för säkerhetstjänsten, där fokus på effekt med en uppriskande oräddhet, går före hänsyn till internpolitik."

# STÄRKER STRIDSMORALEN

**Under ledning av fältprost brigadgeneral Jenny Ahlén deltog ett 60-tal av Försvarsmaktens fältpräster den 14 mars i en konferens om moraliska faktorer på Högkvarteret. Konferensen är en del i ett projekt som syftar till att stärka stridsviljan bland soldaterna.**

Kommandör Brian D. Weigelt från USA:s flotta (US Navy) var en av talarna på konferensen. Han underströk hur viktig fältprästens roll är.

– Vår uppgift är annorlunda än psykologens. Vi bryr oss om hela människan, och följer soldaterna och hjälper dem att navigera i tillvaron, säger han.

En fältpräst stöttar ofta en individ i början av en personlig kris som kan uppstå till följd av stressreaktioner under insatser, medan en försvarspsykolog har ett mer långsiktigt perspektiv. Under insats befinner sig försvarspsykologer inte heller lika nära fronten som en fältpräst, vilket gör det svårare för dem att fånga upp och hantera akuta reaktioner. En fältpräst stödjer soldater och sjömän under striden eller i stridspauser.

– Det är en stor brist på andlighet i samhället idag. Därför behöver vi skapa mänsklig gemenskap och samhörighet. Behovet av innerliga samtal och relationer mellan människor är stort. Där kan vi fältpräster hjälpa soldaterna att känna tillhörighet, säger kommandör Weigelt.

Flera faktorer samspelar för att förbanden ska nå framgång i strid. Stridstaktik och stra-



Fältprost Jenny Ahlén ledde konferensen där ett 60-tal fältpräster deltog. (Arkivbild).



Överstelöjtnant Johan Nyström.

tegier ska vidmakthållas och avancerade tekniska system måste kunna användas. Men om soldaterna inte är övertygade om uppgiftens betydelse spelar det ingen roll hur välplanerade strategierna är eller hur överlägsen teknologin är. Det avgörande blir stridsviljan.

– I vår roll ingår att få människor att känna sig behövda. Ibland påminns vi om samtalen vi själva inte minns, men som soldaterna aldrig glömt. Då vet vi att vi lyckats, säger kapten Weigelt.

## BEVARA FOKUS

ÖVERSTELÖJTNANT JOHAN NYSTRÖM, vid operationsledningens utvecklingsavdelning, betonade vikten av att skapa stridsvilja och förbandsanda.

– Under både fred, kris och krig behöver fältprästen stödja soldater och sjömän med att utveckla enkla så kallade co-

ping-mekanismer, för att bättre kunna bevara fokus och självdisciplin under den krävande stridsuppgiften. Stridsmiljön kan framkalla känslor som skuld, skam, hämnd eller vedergällning och kan få förbandets medlemmar ur balans, säger Johan.

I en stressfylld situation fordras både en väl utvecklad självinsikt och kunskap om de egna reaktionerna. Ytlig insikt går inte sällan förlorad i samband med första stridskontakten och kan bidra till att försätta individen eller förbandet i livsfara.

– Fältprästens långsiktiga arbete handlar om att mentalt förbereda individen och bygga upp en känslomässig tröskel till en oförutsägbar stridsmiljö, med innebörden att individen blir mer behärskad och tränas i att kanalisera sin energi på rätt saker, säger Johan Nyström. <

Text **Charlotta Börjesson/Fst Komm** Foto **Henrik Lundqvist Rådmark/Fst Komm**



# KNIVSKARPA



**NÄR PLANET LYFTER  
MOT OROSHÄRDEN  
ELLER FRITAGNINGEN  
FINNS DE DÄR: SOST  
– SPECIALFÖRBANDENS  
KIRURGITEAM. STÄNDIGT  
BEREDDA ATT RÄDDA  
LIV MED SKALPELL OCH  
SÅRHAKE UNDER  
EXTREMA FÖRHÅLLANDEN**

# LIVRÄDDARE

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Fst Komm** Foto **Försvarsmakten**



Sjukvårdsteamet bär självt all utrustning som krävs för att utföra kirurgi exempelvis ombord på ett TP 84-plan.

**S**AMTALET KOM EN eftermiddag i april. Försvarsmakten skulle evakuera människor från Sudan. Och tydligen var situationen där nere skapligt orolig. Han visste från rapportering i massmedia att det snarast rörde sig om en krigszon. Nu skulle han tillsammans med sina kollegor i sjukvårdsteamet flyga dit i en TP 84 Hercules.

Överläkaren Filip släppte vad han hade för händerna, ringde ett kort telefonsamtal till sin fru och begav sig sedan dit han

hade blivit beordrad. Snart satt han i det bullrande, krängande flygplanet tillsammans med sina kollegor – läkare och specialistsjuksköterskor – och en grupp specialförbandsoperatörer på väg söderut.

#### LÅNAS UT TILL CIVIL VÅRD

FILIP ÄR KIRURG och en del av ett av flera SOST-team, en del av specialförbanden, (Nato-begrepp som står för special operations surgical team). Han är liksom de övriga i teamen heltidsanställd av Försvarsmakten men arbetar halvtid på

ett civilt sjukhus. Kontrasten mellan den ändamålsenliga miljön på ett sådant sjukhus och det varma, bullrande och åksjukefrämjande flygplanet är milsvid. Miljön kan vara nog så påfrestande att vistas i som passagerare. Att under samma förhållanden genomföra operationer på skott- eller splitterskadade personer förefaller närmast otänkbart. Filip medger att det är påfrestande, men egentligen inte så stor skillnad från det han gör i det civila.

– När jag har en patient på operationsbordet är jag helt





När den skadade burits ombord avlägsnas kläderna medelst sax för en snabb bedömning av personens skador och tillstånd.



En synnerligen oskadad figurant väntar på att bli ombordburen på flygplanet.



En snabb kontroll av den skadades tillstånd görs innan personen lyfts ombord för vård.





Med hjälp av ultraljud undersöker läkaren om patienten har inre blödningar.

fokuserad på uppgiften, och påverkas faktiskt inte särskilt mycket av de yttre omständigheterna, berättar Filip.

Det kallas inflight surgery och är en unik förmåga i Försvarmakten. Gruppens uppgift är att ta hand om skadade operatörer eller soldater, och vid behov genomföra kirurgi på väg till ett sjukhus för mer omfattande vård.

– Uppgiften kräver att vi är nära det ställe där operatörerna befinner sig. För att kunna rädda liv måste vi kunna nå den skadade på under 20 minuter, berättar Filip.

Att operera under flygning i ett transportplan, med minimal utrustning och pannlampor som enda effektiva belysning, skulle förefalla otänkbart för många civila kirurger, hävdar SOST-chefen David som själv har ett förflutet inom SOST-verksamhet på fältet. Samtidigt påpekar han att gruppen inte uteslutande arbetar i flygplan. Det kan lika gärna handla om en stridsbåt, en helikopter, ett markfordon eller helt enkelt under primitiva förhållanden på marken.

– Vi behöver egentligen bara en bår och kan stå på knä och

operera om det skulle behövas, förklarar Filip.

#### MILITÄRT UTBILDADE

GRUPPEN BÄR MED sig all utrustning i ryggsäckar, vilket gör dem flexibla och snabba. Det ställer förstås också höga krav på att kunna jobba med enkla medel, och inte minst en hög grad av kreativitet, för att kunna hantera oväntade situationer.

Eftersom de arbetar nära eller i konfliktområden behöver de även kunna försvara sig själva, varför vapen- och stridsutbildningar är en viktig

### FAKTA SOST

- » SOST (Special Operations Surgical Team) är specialförbandens enhet som jobbar med kvalificerad sjukvård – framskjuten kirurgi och medicinsk evakuering.
- » Enheten ingår i SOG (Särskilda operationsgruppen).
- » SOST består av små team som är flexibla och okonventionella i sitt uppträdande.
- » Enheten samövar regelbundet med utländska specialförband.
- » Enheten har deltagit i bland annat Task Force Takuba och under evakueringarna i Afghanistan och Sudan.



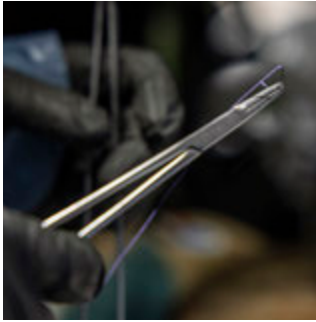




Sårhake, peanger och saxar – kirurgens instrument läggs på en särskild matta som håller dem på plats under flygningen.



En kirurg håller såret öppet med en sårhake, så att det blir lättare att komma åt den livshotande blödningen.



För att jobba på SOST måste man vara skicklig och kunna sitt hantverk, understryker chefen David.



del. Men man behöver inte ha samma fysiska eller militära förmåga som en specialförbandsoperatör.

Filip medger att jobbet är krävande, med regelbundna veckopendlingar, tidvis oekvåma arbetstider och inte minst en potentiellt hög risk för sin egen säkerhet. Men också "fantastiskt roligt".

– Det har gått väldigt bra att kombinera klinisk verksamhet, familjeliv och jobbet på SOST. Som kirurg har du kvar den kliniska vardagen, samtidigt får du värdefulla chanser till kompetensutveckling genom kurser, traumarandningar (ung. vidareutbildning genom praktik, reds anm) över hela världen och övningar i Sverige

och internationellt.

Specialförbandens uppdrag i Sudan i våras var förvisso stöktigt, berättar Filip i dag. Men lyckligtvis behövde hans team inte ta hand om någon operatör den gången; ingen svensk skadades. ◀

*Filip och David heter egentligen något annat.*

## VEM KAN JOBBA I SOST?

**SOST söker just nu personal. Chefen David förklarar vad som krävs för att kunna söka och klara jobbet.**

– Du måste vara svensk medborgare och ha genomfört värnplikt eller GMU. Tidigare engagemang i Försvarsmakten är starkt meriterande, i synnerhet utlandstjänst.

– Det är inte hit man kommer för att "känna på" om Försvarsmakten är något för en själv. Hit kommer erfaren personal som vill utmana sig på den högsta nivån!  
– Vi söker trygga människor som kan hålla huvudet kallt när det är stressigt och som kan leverera god medicinsk vård av hög kvalitet, även när man befinner sig utanför sin egen

komfortzon.

– Ödmjukhet och diskretion är viktiga egenskaper för att passa in i våra team. Personer med självhävdebehov gör sig icke besvär!  
– För att kunna jobba på SOST måste du vara villig att jobba hårt utan att få officiellt erkännande. Vetskapen om att du och ditt team löser svåra medicinska uppgifter på ställen

där andra tror att det är omöjligt, är det enda erkännandet du kommer att få.

*Måste man vara elitidrottare?*

– Inte alls! Det är inte samma fyskrav som för operatörerna. Om du lever en aktiv livsstil och gillar att träna regelbundet så är chansen god att du klarar fyskraven.



# HAN DÖK NER I KOCKYRKET

**Klockan har blivit 23 och det är dags för losskastningsburgare ombord på HMS Uppland. Kocken Carl Wilhelm flippar vant burgarna på stekbordet och serverar dem till besättningen. För några blir det sista målet innan det är dags att sova och för andra blir det starten på nästa vaktpass.**

**C**ARL WILHELM HAR tjänstgjort i snart två år på Första ubåtsflottiljen som kock efter den genomförda värnplikten i Karlskrona. Mat

har alltid varit ett stort intresse för honom och under uppväxten hemma i Norrköping lagade han mycket mat tillsammans med familjen.

– När jag var i tonåren så delade jag och min syster på all matlagning som var till vardags. Så mitt matintresse har alltid funnits även om det har saknats utbildning. Jag fick tre alternativ av mönstringsför rättaren; det första var kock på helikopterflottiljen, det andra alternativet var kock på en flygflottilj och det tredje var kock på ubåt. Ubåt lät såklart roligast och att min pappa som

tjänstgjort på ubåtsflottiljen i elva år och gjort bra reklam för det, bidrog förstås till mitt val, säger Carl Wilhelm.

## FÅR INTE SLAMRA

HAN BERÄTTAR ATT det finns många utmaningar med att vara ubåtskock, några av dem är att det är litet och trångt i byssan, stuvningsutrymmen för torrvaror är utspridda ombord, du måste alltid tänka på vattenförbrukningen och du får inte slamra.

Normalt brukar det vara två kockar ombord men på det här ”köret” som det kallas är Carl



"Det viktigaste är ändå en riktigt bra dressing –det kan rädda vilken burgare som helst ..."



"... ombord är det ubåtsgucka som gäller – en sås med mycket vitlök i."



Wilhelm ensam i byssan.

– Det känns skönt och det känns som jag har mycket ansvar. Det är inget som ändras i byssan – den är som jag lämnar den, men det är också lite slitigt eftersom det blir en lång arbetsdag, säger Carl Wilhelm.

När det bara är en kock ombord så får övriga besättningen hjälpas åt att fixa frukosten som serveras mellan kl. 05.00 och kl. 06.30. Den som hjälper till i byssan kallas "flunk". Till frukost serveras alltid nybakat bröd och allt från gröt, fil och flingor till ägg och bacon.

Som alla vet så går det inte alltid som en har tänkt sig och Carl- Wilhelm berättar om ett tillfälle.

– Vi hade fått kasta loss med kort varsel och hade därför fått matvaror från militärrestaurangen. Jag skulle servera fiskgryta med ris och jag lyckades servera den med bitar som var överkokta och andra som var frusna och dessutom blev riset

inte tillräckligt kokt. Men alla hade förståelse för att det inte blev som det var tänkt, berättar Carl Wilhelm.

#### MYCKET UPPSKATTNING

CARL WILHELM TYCKER att det bästa med att vara kock är friheten att få laga den mat han vill och själv bestämma vilken nivå det blir på. Att det

ombord som godkänner menyn, men det är ytterst sällan hen har några invändningar. Däremot finns det en del traditioner som det hålls hårt på och en av dem är just den så kallade losskastningsburgaren som serveras som nattscaffning det första dygnet. En tradition för just HMS Uppland är Book-makersandwich som serveras

**”Jag lyckades servera den med bitar som var överkokta och andra som var frusna. Dessutom blev riset inte tillräckligt kokt.”**

är tallriksupplägg tycker han är extra kul och att få göra allt själv ser han som utmanade och roligt. Och att ingredienserna är utspridda i olika utrymmen ombord ser han som bra tillfällen att prata med de andra i besättningen. Många har förståelse för arbetet och han får mycket uppskattning ombord.

Det är alltid fartygschefen

dygn två. En ny tradition som han själv har dragit igång är förtöjningsbulle: kanelbullar på frukosten den dag de förtöjer.

– Jag ser det som min främsta uppgift att hålla besättningen på gott humör genom god mat, säger Carl Wilhelm. ◀

Text och foto **Sofia Löveborn/**  
**Första ubflj**





# VÅGAR VARA PERSONLIG

**Möt Filippa Thott, expert på personliga möten. Hon jobbar på HR-centrum och förklarar varför förmågan att möta individer på ett personligt plan är avgörande.**

**D**EN PERSONLIGA kontakten mellan Försvarsmakten och målgruppen på individnivå är ett av myndighetens vassaste verktyg för att locka ungdomar in i verk-

samheten.

Det menar Filippa Thott, marknadskommunikatör på avdelningen Relation och kommunikation på Försvarsmaktens HR-centrum i Stockholm. Till vardags leder hon marknadskommunikationsprojekt och är även ansvarig för Försvarsmaktens bemötandestrategi i den så kallade attraktionsfasen, det personliga mötet.

– Det personliga mötets kon-

cept är uppbyggt kring kunskap från flera områden: psykologi, kommunikation, data, vad som händer i samhället och hos konkurrenterna.

## BRETT PERSPEKTIV

NÄR FILIPPA BÖRJADE jobba i Försvarsmakten upptäckte hon snart att det fanns en rad frågor som hon behövde hitta svaren på. De handlade om allt från hur de skulle kunna använda kunskap om psykologi och vad



som kännetecknar bra personliga möten, till vem som är intresserad av Försvarsmakten och vem som inte är det? Och huruvida det är något som går att påverka med kommunikation.

Det personliga mötet som koncept innefattar allt från skol- och yrkesinformatörers samtal med ungdomar på skolor och event till hur man bemöter kommentarer i sociala medier eller svarar på telefonsamtal eller meddelanden från allmänheten.

– I den personliga kontakten kan vi skapa en djupare kunskap om Försvarsmaktens verksamhet samtidigt som vi själva bättre för-

står individens behov, intressen och funderingar. Vi kan dels svara på det som är relevant för den enskilde, dels få ytterligare kunskap om målgruppen.

Relation- och kommunikationsavdelningen, fokuserar som namnet antyder på relationsskapande kommunikation med Försvarsmaktens rekryteringsmålgrupper. Avdelningen hanterar bland annat kandidatdatabasen Mitt Försvarsmakten, centrala sociala medier och event samt besvarar frågor om jobb och utbildning som kommer via mejl och telefon.

– Det personliga mötet går in i alla våra kanaler och det behövs en enhetlig strategi för

## ” I ett landskap som ständigt förändras blir förståelsen för människan alltmer central för att lyckas med kommunikationen. ”

att skapa ett så bra bemötande som möjligt, förklarar Filippa som har utbildat ett par hundra medarbetare i konceptet, främst informatörer, kommunikatörer och rekryteringskoordinatorer.

### PERSONLIGT ÄVEN VIRTUELLT

HON ÄR BETEENDESTRATEG och kommunikatör i grunden och säger att hon har ett stort intresse av att ”försöka förstå hur organisationer kan börja agera mer beteende-informerat, för att få bättre effekt av sin kommunikation”.

– I ett landskap som ständigt förändras blir förståelsen för människan, och den kontext personen befinner sig i, alltmer central för att lyckas nå ut med kommunikation.

Interna undersökningar visar att betydelsen av det personliga mötet inte kan underskattas. Individer som har träffat eller kommit i kontakt med representanter från Försvarsmakten exempelvis i skolan, via träning, militärläger eller något event utmärker sig genom ett mycket högt intresse för både utbildning och anställning i Försvarsmakten.

– Om vi exempelvis pratar med en 17-årig kvinna som kanske inte tror att hon passar in i Försvarsmakten på grund av sitt kön, kan det hjälpa att få höra en annan kvinna beskriva sin väg in i organisationen och få ta del av hennes mål och drivkrafter.

Att det personliga mötet i framtiden kommer ta steget in i den virtuella världen är högst sannolikt menar Filippa.

– Oavsett om vi träffar mål-

gruppen ansikte mot ansikte eller på en virtuell mötesplats kommer samtal fortfarande vara samtal. Men jag tror ändå att man kommer värdesätta den mänskliga faktorn allt mer. Internt samarbete mellan olika funktioner och avdelningar blir extra viktigt då det påverkar helhetsupplevelsen av oss som organisation. ◀

Text **Tobias Forslund/FST Komm**



### FILIPPAS TRE TIPS

- » Inkluderande. Tala enkelt, lägg undan förutfattade meningar om personen framför dig och förutsätt inte att hen har förkunskap.
- » Involverande. Ställ fler öppna frågor än stängda. Då får du reda på mer om individen och kan bättre vägleda hen framåt.
- » Intresserade. Lyssna! Det visar att du är intresserad av dialogen. Och använd kroppsspråk, ställ frågor och kommentera.

## KPIST M/45

# SUCCÉSPRUTAN



DEN VID DET här laget historiska kulsprutepistolen m/45 hade visserligen tveksam räckvidd och gick knappt att skjuta enkelskott med – hävdar somliga. Men den var svenska soldaters och sjömans skydd i över 60 år, från 1945 till 2007.

Vapnet kallas Carl Gustaf efter Eskilstuna-företaget som konstruerade den, Carl Gustafs

stads gevärsfaktori. Och eventuella brister till trots gjorde kpisten från Mälardalen succé långt utanför Sveriges gränser. M/45 användes bland annat av amerikanska specialstyrkor i Vietnam, Navy Seals, och lär ha använts av över tio olika nationer. Vapnet har också licenstillverkats i Egypten och Indonesien.

Två av framgångsfaktorerna

stavades enkelhet och pålitlighet. Det krånglade sällan och gick att avfira även om det råkade finnas exempelvis snö eller vatten i vapnet. Tack vare låg vikt och infällbart axelstöd var kpisten också lätt att bära med sig. ◀

Text **Henrik Lundqvist**  
Rådmark/Fst Komm  
Foto **Järnvägsmuseum**





JÄRNVÄGSMUSEET

### **Kulsprutepistol m/45**

**Vikt:** 3,9 kg

**Längd:** 81/55 cm (utfälld/  
ihopfälld)

**Pipans längd:** 21,2 cm

**Kaliber:** 9x19 mm

**Eldhastighet:** 600 skott/min

**Effektiv räckvidd:** 300 m

**Magasin:** 36 patroner

*Källa: Wikipedia*

MILITÄR FEMKAMP

# VM VISAR VÄGEN FÖR MILITÄR IDROTT

**När VM i militär femkamp avgjordes vid Luftvärnsregementet i Halmstad i augusti var det i en sport som från början utvecklades för att öva nödvändiga färdigheter för soldater.**

**MILITÄR FEMKAMP** INGÅR alla delar av som krävs för en allsidig träning hos en soldat.

– En robust kropp kräver en allsidig träning. En träning som hjälper oss att bli starkare, ut hålligare men också smidigare så att vi klarar av förflyttningar och oväntade rörelser. I det sammanhanget finns det svår-

ligen någon enskild idrott som på ett bättre sätt omhändertar alla dessa områden än våra femkamper, säger brigadgeneral Anders Svensson som är ställföreträdande arméchef.

När han och Jan-Henrik Bäck, som är avdelningschef på FMIF med funktionsansvar för idrotts- och tävlingsverksamhet, sammanstrålade under VM i militär femkamp blev det ett samtal om vikten av fysisk träning, idrotts- och tävlingsverksamhet. De betonade att fysisk träning är den bästa förberedelsen inför olika scenarion som en soldat kan ställas inför.

– Mångsidighet i träningen

är något som kommer att vara framträdande i de nya kraven som införs i FM FysS 2.0 som lanseras nästa år med den nya benämningen Militär fysisk träning, säger Jan-Henrik Bäck.

## **SOLDATKUNSKAPER FÖREAR**

VM I MILITÄR FEMKAMP arrangerades av Försvarsmakten på uppdrag av CISM (Conseil International du Sport Militaire), där Jan-Henrik Bäck ingår i styrelsen. CISM skapades strax efter andra världskriget och är en politisk organisation vars syfte är att verka för fred och skapande av viktiga nätverk. Eftersom alla som tävlar också



arbetar i respektive lands väpnade styrkor är soldatkunskaper något som förenar.

– Soldatkunskaper handlar om styrka, uthållighet, precision och fokus. Idrott ger allt det, att kunna avskärma sig och lösa en uppgift. Att kunna prestera allt när det gäller, säger Jan-Henrik Bäck.

– Vi får inte glömma bort att Försvarsmaktens verksamhet bygger på en stark prestationskultur, något som alla chefer måste vara medvetna om i de val av fysisk träning som vi uppmanar våra kollegor att bedriva. Vi måste helt enkelt våga tävla. Det hjälper var och

en att hantera den stress som vi utsätts för i ett skarpt läge, säger Anders Svensson.

#### SUDDADE REKORD

HAN FORTSÄTTER MED att det är just de kvaliteter han ser hos de som tävlade under VM. – Resultatet av vår yttersta förmåga kan vi se hos våra landslag som vid en given punkt samlar all förmåga och presterar. Det var mycket glädjande att under världsmästerskapet se hur våra atleter inte bara gjorde sina bästa personliga resultat utan även suddade ut gamla svenska rekord och tog medaljer, säger han.

Under VM i militär femkamp var stf arméchef Anders Svensson med och hejade fram det svenska damlaget till en silvermedalj och Siri Englund (mitten) till ett individuellt VM-guld.

Anders Svensson säger att fler måste våga utmana sig själva för att Försvarsmakten i sin helhet ska bli riktigt starkt och uthållig. Det är bland annat därför Försvarsmakten bedriver idrotts- och tävlingsverksamhet.

– Idrott är en viktig del av Försvarsmaktens verksamhet. Vi investerar tre timmars träningstid i varje anställd varje vecka. Det är en ledarskapsfråga för chefer på alla nivåer att skapa förutsättningar för medarbetarna att delta i tränings- och tävlingsverksamhet. Chefer har ett särskilt ansvar att vara förebilder antingen genom att själva delta i tävlingar eller att vara närvarande och heja fram de tävlande, säger Anders Svensson. ◀

Text *Jessica Krantz/Försvarsmakten* Foto *Alexander Gustavsson/Försvarsmakten*

## FMIF OCH IDROTT I FÖRSVARSMAKTEN

- » FMIF tillhör organisatoriskt Militärhögskolan Karlberg.
- » FMIF är en förkortning av Försvarsmaktens idrotts- och friskvårdsenhet.
- » FMIF leder utbildningsområdet Fysiskt stridsvärde samt funktionsområdet fysisk prestationsförmåga och idrott.
- » FMIF har bland annat i uppgift att utveckla Försvarsmaktens träningskoncept, Militär Fysisk Träning (MFT). Konceptet kommer genom riktlinjer i större omfattning att tydliggöra för anställda i Försvarsmakten hur den fysiska träningen ska bedrivas.



# BRÖT GULD I FINLAND

EM-guld med vänster arm och brons med höger. Det blev dubbla medaljer för Håkan Petschler när han representerade Sverige i Europamästerskapen i armbrytning.

**I** FINALEN STOD skjutfälts-officieren från Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC), Håkan Petschler, mitt emot tränaren för det georgiska landslaget, Zviad Khachidze.

– Jag hade mött Zviad i kvalet och hookat ner honom ganska lätt. Men i finalen var han beredd på min hook så han slet hårt bakåt och drog mina fingrar så jag inte kom in i hook-läget. Djävulskt fort

ändrade jag taktik och roterade runt med pronatormuskeln och bröt på. Ungefär samtidigt som hans knogar nuddade nedslagskudden var han också utanför med armbågen så han fick en foul i losing position precis när jag vann, säger Håkan.

Tävlingen hölls i Laukaa i Finland. I klassen Grandmaster 105kg+ bröt sig Håkan Petschler till prispallen hela två gånger.

– Det är roligt för jag har inte

hållit på med armbrytning så länge, fyra år bara. Däremot har jag tävlat i Strongman över 90 gånger så en bra grundstyrka har jag.

#### HANDLEDSVINKELN KRITISK

FÖR ATT BLI riktigt bra i armsport behövs specifik träning för sporten. Håkan kör tunga sparringpass (armbrytningspass), vanlig styrketräning för underkroppen, cykling för kondition och riktigt, riktigt



### TRE STARKA TIPS FRÅN HÅKAN

- »» Lär dig bryta en teknik i början och kör på den. Håll det enkelt.
- »» Träna upp en ordentlig handleds- och greppstyrka.
- »» Träna upp din reaktion så du blir snabb i starten och tar befälet i matchen.

hård träning för armar och handleder. Han förklarar att de flesta förlorar när de tappar kontrollen på handledsvinkeln.

– Både mina träningskompisar på Övik Atletklubb och min tränare Martin Sohlin har hjälpt mig jättemycket. Många tänker nog bara på styrka när de tänker på armsport. Men tekniken är också viktig, precis som reaktion, kondition och taktik. De flesta matcherna är

över på en till två sekunder men är det jämt kan en match ta över fem minuter, då gäller det att ha tränat för det, säger Håkan.

*Vem skulle du vilja bryta arm med, levande eller död?*

– Det hade varit kul att få greppa upp mot John Brzenk, att få känna styrkan hos en professionell brytare i absolut världsklass. Han är en legend.

– När jag stod med guldet på prispallen och Du gamla, du

fria spelades blev jag så rörd att jag fick en liten tår i ögonvrån faktiskt. Det var mäktigt. Och eftersom jag vann EM togs jag ut till landslaget som ska till Malaysia och tävla i världsmästerskapen. Vi får se hur det blir med det – jag ska hålla en motorutbildning för terrängbil 30 precis då och det är inte så många som kan den längre. ◀

Text & foto **Jimmy Croona/SkyddC**

## PERSIENSVENSKARNA

DE SENASTE  
TAPPERHETSMEDALJÖRERNA

Ett sextiotal svenskar byggde i början av 1900-talet upp ett över 7 000 man starkt gendarmeri i Persien.

Text *Per Iko/Försvarsmakten*



GRENNA MUSEUM

Lokala vägvisare var oundgängliga. Med tiden anslöt svenska topografer.

**D**EN POLITISKA situationen i Persien, dagens Iran, var vid 1900-talets början bräcklig. En omfattande laglöshet bredde ut sig utanför städerna. Ryssland och Storbritannien konkurrerade om det politiska inflytandet och hade delat upp landet i varsin intressesfär. Tillståndet förvärrades 1909 då shahen avsattes och ersattes av sin minderårige son. I oktober 1910 hotade Storbritannien att sätta in indiska trupper för att återställa lugnet.

Regeringen i Teheran beslöt då att bygga upp ett landsvägs-gendarmeri, en halvmilitär poliskår, med hjälp av instruktörer från en neutral stat. Sverige

tillfrågades i januari 1911 och Lantförsvarsdepartementet utsåg i juni kaptenen Harald Hjalmarsen samt löjtnanterna Oskar Skjöldebrand och Carl Petersén för uppgiften. Totalt skulle ett sextiotal svenskar komma att engageras, varav 36 officerare. Ett tiotal medförde även sina familjer. Anställningstiden var tre år och lönen överträffade med råge vad som erhöles i Sverige.

**SVENSKA REGLEMENTEN**

HJALMARSEN, som befordrats till överste, och de andra två, numera majorer, anlände till Teheran i augusti. I oktober inleddes officersutbildningen medan soldatutbildningen >





Den svenska kontingenten i Teheran samlad för fotografering i februari 1912. Tapperhetsmedaljörerna Oskar Skjöldebrand stående som nummer ett från vänster, Per Nyström nummer tre från höger. Fjärde man från höger är Erik Lewenhaupt, stupad i ett eldöverfall den 19 april 1914. I mitten med mustasch Harald Hjalmarson, främst sittande officersfruar med en dotter, längst bak i skärmössor tre svenska underofficerare.





GRENNÄ MUSEUM

En gendarm instrueras på Maximkulspruta av major Oskar Skjöldebrand på ett hustak i Borujerd. På våren 1914 hade Skjöldebrand lett en expedition som utkämpat hårda strider i regionen Lorestan. Notera whiskybuteljen till vänster.

dröjde till februari 1912. Som grund användes svenska regementen, inklusive den militära gymnastiken. Med mellanblå vapenrock och byxor samt silverknappar var det tydligt att uniformsförslagan hämtats från de svenska dragonregementenas m/1895. Den kompletterades med en vit pälsmössa.

#### ERICSSON STOD FÖR TELEFONI

ÅR 1914 BESTOD gendarmen av 200 officerare och 7 000 man samt 3 000 hästar. Det organiserades i sju regementen över Persien: två i Teheran, samt i Shiraz, Kerman, Qazvin, Isfahan och Borujerd. Det svenska företaget L M Ericsson gavs uppdraget att installera telefonförbindelser mellan

förbanden.

Gendarmen sattes omgående in mot det grasserande landsvägsröveriet. Hösten 1912 skottsbadades major Mendel Borell allvarligt under en sammanstötning mellan

insatsområdet övades dagligen stridsskjutning och framryckning i terrängen. Nattnliga förflyttningar och överraskande anfall med understöd av artilleri gjorde att uppdraget i december rapporterades som

### ”Nattnliga förflyttningar och överraskande anfall med understöd av artilleri gjorde att uppdraget i december rapporterades som slutfört.”

Qazvin och Hamadan. Major Eric Carlberg övertog uppdraget, som formulerats ”att göra rent hus längs vägen”. Carlberg rekvirerade khakifärgade överdragsblusar och bruna huvudbonader mer lämpade för fältbruk. Under marschen mot

slutfört. Flera gendarmen hade stupat eller sårats.

Inte heller alla svenskar återvände med livet i behåll. Natten till den 26 februari 1914 stormade en gendarmriavdelning ett befäst hus i Kazerun, väster om Shiraz. Major



Harald Hjalmarson drabbades i Persien av svår malaria. Vid inbördeskriget i Finland blev han 1918 chef för den svenska brigaden.



Intendenten Harald Lundberg hade personligen lett femtio utvalda gendarmar för att rensa ett besvärligt pass på väg att undsätta Kazerun.

Oskar Ohlson apterade en sprängladdning då han sköts i huvudet. De kvarvarande gendarmerna med Ohlsons änka Helena som anförare förskansade sig mot ”röfvarhorderna” under flera dygn tills undsättning anlände. Helena Ohlson beskrev läget:

#### FYRA STUPADE SVENSKAR

”DET HAR VARIT en fruktansvärd strid. Öfverallt hör man vilda tjut af stora massor ... som draga sig samman och samman och omringa oss. Det är ett öronbedöfvande väsen af kanondunder, kulsprutor och gevärseld.”

Sammanlagt stupade fyra svenskar under tiden i Persien. Flera svenskar, bland dem

Helena Ohlson, medaljerades av shahen.

Första världskrigets utbrott innebar att Sverige kallade hem alla aktiva officerare. Flera reservofficerare valde att stanna kvar. De krigförande

länderna försökte stärka sina ställningar genom att stödja olika fraktioner inom landet och såg gendarmeriet som ett hot. Efter kriget upphörde gendarmeriet som en separat enhet 1921 och de sista svenskarerna avskedades.

Harald Hjalmarson föreslog i maj 1914 de fyra svenska officerarna Harald Lundberg, Oskar Skjöldebrand, Boris Möller och Per Nyström, vilka ”vid flera tillfällen gifvit prof på synnerlig tapperhet, sin-

**”Det har varit en fruktansvärd strid. Öfverallt hör man vilda tjut af stora massor som draga sig samman och omringa oss.”**

nesnärvaro och kallblodighet”, för tilldelning av den svenska tapperhetsmedaljen, vilket bifölls av regeringen. Året efter förlänades även Konrad Hill med samma utmärkelse, den därmed senaste mottagaren av För tapperhet i fält. <



# "DU SKA VARA I BLÅTT OCH DU SKA RO KUNGEN"

**Hur är det att byta vardagen som amfibiesoldat eller sjöman mot galarodd? Och hur känns det att arbeta bara några meter från statschefen? Försvarets Forum har träffat tre amfibiesoldater och sjömän som bytt vardagen på sina krigsförband mot roddträning och paradrodd.**

**D**ET BÖRJADE I VÅRAS med träning inför den högtidliga rodden av Hans Majestät över Riddarfjärden till jubileumsmiddagen vid firandet av Stadshusets 100-årsdag i somras, och övergick efter sommaren med förberedelser inför rodden i samband med firandet av Hans Majestät Konungens 50 år på tronen 16 september.

– Jag kom hem från utlandstjänst och fick veta från chefen att jag skulle ro: "Du ska vara i blått och du ska ro Kungen." Jag hade inga särskilda förväntningar från början, men det är ett speciellt uppdrag. Det är ganska få förunnat att få uppleva, säger Harald Adler.

Till vardags är han kommissarie vid Stockholms amfibieregemente, men på HM Slup Vasaorden är han reservroddare. Det innebär att han är beredd

att ersätta om något skulle hända någon av de 18 roddarna. Uppgiften fram till dess är att stå framför salen och öppna dörren åt Hans Majestät.

– Tjänsten i sig är kanske inte så spännande, men uppdraget är häftigt. Man blir lite avtrubbad själv, men när jag såg bilderna från rodden i juni så påminde jag om vilket konstverk som vi arbetar i, säger Harald Adler.

På kajen står Aymaan Ann Nur. Normalt är han kock på HMS Trossö, Fjärde sjöstridsflottiljen, men nu tillhör han den kajstyrka som drar igång Vasaorden så att hon får fart nog att ta sig ut från kajen och sätta åror.

– Även om vi hade övat mycket innan rodden i juni så var det mer press när det var skarpt läge. Med Kungen ombord och med många ögon

på oss vill jag göra mitt yttersta för att det ska se bra ut. Vi hade gjort momenten så många gånger att de satt i benmärgen, säger Aymaan Ann Nur.

## BEDÖMS AV KUNGEN

LÄNGRE FÖRÖVER I Vasaorden sitter Tor Arvil, stridsbåtsförare vid Stockholms amfibieregemente. Här är han babords plikthuggare, vilket innebär att han sitter längst fram på babords sida. Hans uppgift är att ro och vara behjälplig vid den förliga flaggan.

– Tjänsten som roddare vid 46:e roddkompaniet skiljer sig extremt mycket från min vanliga tjänst som stridsbåtsförare. Här får vi till exempel fika. Det har vi aldrig hört talas om på amfibie. Det är också en lite ovanlig situation, att få sin arbetsinsats direkt bedömd av Kungen. Det är på något sätt den ultimata måttstocken, säger Tor Arvil. <

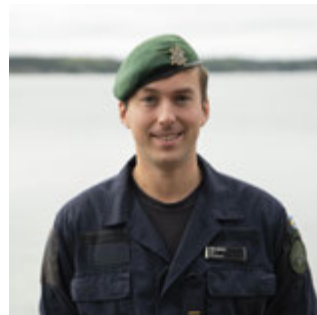
Text och foto *Ola Jacobsen/*  
**Försvarsmakten**



Aymaan Ann Nur, kock på HMS Trossö, Fjärde sjöstridsflottiljen.



Harald Adler, kommissarie vid Stockholms amfibieregemente.



Tor Arvil, stridsbåtsförare vid Stockholms amfibieregemente.

Den ursprungliga slupen förstördes 1921 i en brand på Galärvarvet, men återuppbyggdes efter en insamling bland flottans officerare.



## GALARODD MED HM SLUP VASAORDEN

Att anlända till högtidliga festligheter i eleganta slupar är en månghundraårig kunglig tradition. Sedan 1774 har det i Sverige skett med HM Slup Vasaorden, och firandet av Hans Majestäts 50 år på tronen är inget undantag. Den kungliga slupen framförs av 46:e roddkompaniet vid Fjärde

sjöstridsflottiljen, med sjömän från det egna förbandet och soldater från Stockholms amfibieregemente.

### HM SLUP VASAORDEN

**Fartygstyp:** Kungaslup.  
**Konstruktör:** Fredrik Henrik af Chapman.  
**Ritningskomplettering 1922:** V. Israelsson.  
**Varv I:** Djurgårdsvarvet 1774.

**Varv II:** Galärvarvet 1923.  
**Byggnadssätt:** Kravellbyggd, helt i ek, järnagladd.  
**Längd:** 17,88 meter. **Bredd:** 3,1 meter.  
**Djupgående:** 1,19 meter.  
**Deplacement:** Omkring 8 ton.  
**Bildhuggerier:** Ek, förgyllda.  
**Utrustning för rodd:** 18 åror, 1 reservåra. **Besättning ombord:** Befälhavare, 2 befäl, 18 roddare och 1 reservroddare. **Kajstyrka:** 1 befäl, 9 amfibiesoldater och sjömän.

# PRISAD F7-PILOT



Nils Schylström.



Nils flög ett SK 60.

**Nils Schylström på F7 flög hem priset *The King Hussein Memorial Sword* för Best overall Flying Display under flygtävlingen The Royal International Air Tattoo, RIAT, i England.**

#### Grattis, hur känns det?

– Fantastiskt bra för det var så otippat. Det flygs så många olika flygplanstyper med uppvisningsföreläsare som har det som heltidssysselsättning att vi, som bara gör uppvisningar

som deluppgift – dessutom med ett 60-årigt gammalt flygplan – kan visa att vi är att räkna med i dessa sammanhang.

#### Hur "stort" är ett pris som detta?

– Det är som att vinna VM-guld i flyguppvisning. Som kuriosum så känns det extra roligt för senast SK 60 var på RIAT var det med uppvisningsgruppen Team 60. Det var 1996 och även då vann vi detta pris. Så flygplansindividerna jag flög är 100-procentig.

#### Hade du någon särskilt strategi inför din flygning?

– Min plan med uppvisningen, eftersom SK 60 inte har samma prestanda som Jas 39 Gripen, är att jag vill visa hantverket i flygandet med ett helt mekaniskt flygplan utan digitala hjälpmedel. Det känns som att jag lyckades med det. SK 60 är en gammal dam som bjuder upp till vals och bör flygas där-efter, graciöst och med elegans.

#### MOTIVERING

"Den mest finslipade och klockrena flyguppvisningen. Förevisad på ett lugnt och charmigt sätt, excellent presenterat karaktären av ett 60-årigt skolflygplan i en otroligt

väl genomförd flygning under utmanande förutsättningar."

#### OM RIAT

RIAT är en av världens största internationella militära flyguppvisning-

shower. I år deltog över 250 militära flygplan från ett 50-tal olika länder, bland annat Sverige och flygvapnet med deltagare ur Skaraborgs flygflottilj, F 7, och Luftstridsskolan.

Priset *The King Hussein Memorial Sword* delas ut varje år under och flygvapnet har vunnit det tidigare, både 2019 (Peter Fällén från F7, Jas 39 Gripen) och 1996 med SK 60.

SIFFRAN

19

**nationer** tävlade i VM i militär femkamp, som arrangerades av Lv6 i Halmstad i slutet av augusti.



Hanna Aho från P7.



## MUSIKALISKT EU-SLUT

NÄR SVERIGES ordförandeskap i EU avslutades den 30 juni fanns Marinens musikkår på plats i Bryssel och höll en avslutningskonsert. Gästerna, främst medlemmar i EU:s militära kommitté, bjöds på stor variation med stycken som Festspel av Hugo Ahlvén varvade med modernare verk som Abbas The winner takes it all. Musikdirektör Alexander Hanson dirigerade och presenterade konserten. Konserten hölls på konserthuset Flagey.



## US SPACE FORCE BYGGER ATOMDRIVEN RAKET



AMERIKANSKA RYMDVAPNET (Space force) siktar mot månen och mars med en atomdriven raket. Det är åtminstone redaktörens föredragna tolkning av det faktum att försvarsgrenen är med i det amerikanska raketprojektet. Senast 2027 ska en experimentell version lämna jordens atmosfär. Allt enligt sajten stripes.com.

”Rymden är kritisk för ... nationell säkerhet”, säger Darpas chef Stefanie Tompkins. Darpa är den amerikanska myndighet som driver utveckling av ny försvarsteknologi.

Atomdriften gör raketerna mer än dubbelt så effektiva som en konventionell raket. Tekniken frigör även utrymme ombord, som annars skulle ha behövts för bränsle. Men den största vinsten är ökad hastighet, eftersom man vill förkorta restiden till Mars som i dag är runt sju till nio månader. Fast i ärlighetens namn är nog Space force i första hand intresserad av atomdriften för att stärka satellitförmågan, inte för att skicka trupp till mars.

Företaget som fått uppdraget att bygga raketerna är Lockheed Martin.

## TUNG-TRAMPAT? JAVISST!

HENRIK BERGMAN KÖRDE Cykelvasan 90 km på militärcykel M42 från 1944 – på tiden 4:04. Det är lite oklart varför han valde den cykeln, men han lär ha sagt något om ”överlägsen kvalitet” och att han ”gillar när det är tungt och jobbigt”. Hatten av!



”När man fått upp farten går den fint”



Henriks militärcykel väger 26 kg.

# UKRAINSKT LAG I HALMSTAD

**I slutet av augusti gick VM i militär femkamp i Halmstad, med Lv 6 som värd. Vi träffade den ukrainske lagkaptenen, Serhii Shevchuk.**

**M**ÅNGA KONFLIKTER PÅGÅR runtom i världen, en av dem i Ukraina.

Att vara tävlande på världsmästerskapsnivå är krävande på många sätt redan i fredstid. Om ditt land är i krig blir det mer komplicerat, men inte omöjligt. Möt den ukrainske lagkaptenen, överstelöjtnant Serhii Shevchuk, i ett samtal om idrott och vänskap.

– Vi är stolta över att vara här på världsmästerskapet i militär femkamp och att få göra Ukraina känt för alla andra lag som är samlade här, berättar Serhii. Vi försvarar den ukrainska äran här i tävlingen.

## Hur hade ni förberett er?

– Huvuddelen av våra förberedelser har skett i Ukraina. Vi hade lyckats genomföra tre träningsläger före världsmästerskapet. Vi blev också inbjudna till en regional femkampstäv-

ling i Tjeckien, vilket vi är väldigt tacksamma för. Det krävs en stor insats för att tävla med de främsta om topplaceringar, men vi gör vårt bästa. Andan stärktes verkligen i laget när en av våra tävlande vann skyttet häromdagen!

## Vilka utmaningar har ni mött för att samla ett lag och träna inför ett världsmästerskap?

– Vi har planer för att delta i det internationella militära sportförbundets (CISM) tävlingar, men alla våra medlemmar i laget är officerare med en daglig tjänst på vår militära akademi eller andra militära förband.

– Varje dag påverkas nästan alla delar av Ukraina på något sätt av situationen i landet. Vi får avbryta eller ställa in träning för att ta upp den igen när situationen tillåter.

– Ett annat exempel är när vi ska resa med laget. I normala fall är det ganska smidigt att resa till Sverige med flyg. Nu fick vi hitta andra sätt att resa som tog betydligt längre tid.

## Vad har ni lärt er av egna erfa-

## renheter vad gäller idrott och fysiskt stridsvärde?

– Fysisk träning är väldigt viktig för att klara av striden på slagfältet – att kunna marschera, bära tung utrustning och vapen, och att bedriva närstrid till exempel. Men idrott är också väldigt viktig i fysisk och psykisk rehabilitering.

## Hur känns det att vara här i Sverige och tävla i världsmästerskapet i militär femkamp?

– Vi känner verkligen vänskapen här. Vi känner den goda atmosfären från värdar och deltagare från andra lag. Vi känner den vänskapliga andan mellan militär personal, vilket vi verkligen uppskattar. Här är en mindre stressande miljö för oss att vara i. Men trots allt tävlar vi i ett VM, vilket kan göra våra tävlande lite nervösa innan starterna. Vi är mycket tacksamma för den stora gästfrihet och det varma mottagandet vi fått i Sverige av den svenska försvarsmakten. ◀

Text *Charlotte Pettersson/Lv 6*  
Foto *Alexander Gustavsson/Lv 6*



Ukrainska majoren Vasyl Hilianchuk vann skyttedisciplinen med 199 poäng av 200 möjliga.



Ukrainsk tävlande på hinderbanan.

I varje nummer av Försvarets Forum presenterar någon från Armémuseum ett av alla de föremål som finns i samlingarna. Här har Linnéa Nilsson släpat fram en ballongkorg från slutet av 1800-talet.

# LUFTPIONJÄRER

I ARMÉMUSEUMS SAMLINGAR hittar vi inte bara en utan fyra ballongkorgar som alla var i bruk i Ballongkompaniet. Det svenska ballongvapnet kom igång först under slutet av 1800-talet där Vaxholms artillerikår var ett av de första förband som organiserade en egen ballongverksamhet.

Frankrike hade länge varit en stor inspiration för den svenska militären, inte minst vad gällde ballonger som hjälpmedel i krig. Fransmännen hade sedan 1700-talet använt ballonger för att spana, lokalisera samt leda

sina trupper, men det var först på 1890-talet som svenskarna kom in i matchen – eller snarare upp i luften.

## TRÅDBASERAD KOMMUNIKATION

DEN HÖGSTA HÖJDEN en ballong kunde nå var cirka 1000 meter, vilket inte gjorde arbetet som observatör till någon yrkesdröm under vintertid. Observatörernas arbetsuppgifter var att spana, rita skisser och lämna målangivelser som sedan lämnades över via en direktförbindelse via tråd. Tråden sträckte sig i sin tur direkt

till marken och de övriga trupperna.

På grund av flygplanens tekniska utveckling under början på 1900-talet konkurrerades ballongerna då snabbt ut. Den sista militära ballonguppstigningen i Sverige skedde strax innan andra världskriget bröt ut.

Ballongkorgarna från Armémuseums samling går att se på bland annat A6 Försvarsmuseum i Jönköping och Försvarsmuseum Boden. ◀

Text *Linnéa Nilsson*



En av Armémuseums fyra ballongkorgar som har tillhört Ballongkompaniet.



# KRÖNIKA

## VAD ÄR JAG BEREDD ATT DÖ FÖR?

**Michael Malm på Försvarsmaktens totalförsvarsavdelning uppmanar till reflektion och engagemang.**

FRÅGAN KAN VERKA lite drastisk, men jag tror att det är viktigt att stanna upp och reflektera över vilka värden som verkligen betyder något, och som jag är beredd att stå upp för och försvara. Vi har mycket att vara tacksamma för som medborgare i Sverige, som demokrati, frihet och respekt för mänskliga rättigheter. Men inget av detta kan vi ta för givet utan vi behöver

**”Det viktiga är att välja att engagera sig och ta ansvar. Det är vad erfarenheterna från Ukraina har lärt mig.”**

varje dag värna, försvara och stå upp för dessa värden. Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina har på ett brutalt sätt visat att vi behöver vara beredda på att göra uppoffringar på många olika sätt för vår gemensamma säkerhet.

Totalförsvar handlar om att förbereda nationen och medborgarna för det värsta: krig. Totalförsvar är hela befolkningens angelägenhet vilket innebär att var och en måste fråga sig detta: hur kan jag bidra till vår gemensamma säkerhet och hur jag kan bidra till att värna det som är så viktigt att jag är beredd att göra uppoffringar.

DET ÄR HÄR reflektionen kommer in. Värden som demokrati, frihet och mänskliga rättigheter är stora begrepp och måste ges en personlig innebörd, vad innebär det för mig konkret? Många gånger kan det vara svårt att veta vad som egentligen är viktigt, till och med livsviktigt. Det är först när jag har blivit av med något som exempelvis rätten att yttra mig som jag tycks förstå dess värde, eller när jag blir förnekad något som exempelvis att få älska vem jag vill, eller när jag blir utsatt för något som upplevs förödmjukande, förnedrande eller djupt orättvist som exempelvis att inte vara lika inför lagen.

En annan väg att upptäcka vad som är viktigt för mig är att reflektera över vad jag är ansvarig för. Det jag upplever på ett personligt plan att jag är ansvarig för brukar ofta peka på vad jag anser viktigt. Där kan jag börja upptäcka vad jag är beredd att engagera mig i och kämpa för.

Totalförsvaret är beroende av var och en av oss, och vi kan alla göra en insats. Vad kan jag då göra? Jag kan bidra genom att se till att jag har en egen hemberedskap så jag kan klara mig och dem jag lever tillsammans med en vecka om något skulle hända. Jag kan ställa mig frågan

vad jag kan göra för att hjälpa dem som finns i min närhet, där jag bor eller där jag jobbar, och som skulle behöva stöd för att klara sig i svåra situationer. Jag kan välja att engagera mig i någon organisation som verkar för det som är viktigt för mig, där jag kan bidra med mitt engagemang och min kompetens. Möjligheterna är många.

Det viktiga är att välja att engagera sig och ta ansvar. Det är vad erfarenheterna från Ukraina har lärt mig. Att i den svåraste situationen göra mitt bästa, samarbeta och hitta lösningar. Mycket handlar om en mental inställning att aldrig ge upp. Det är den inställningen vi behöver i totalförsvaret.



**Michael Malm**  
Totalförsvarsstrateg  
på Försvarsstaben

## REN VÄRLDSKLASS

Nyinryckt på Norrbottens regemente I 19, som lär ha världens bästa utbildning för lokalvårdare.





FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

# NATIONELLA UNDERRÄTTELSEENHETEN REKRYTERAR

ppbackning från Väst och Nato, under en längre tid  
tmanat grundläggande ryska nationella intressen och  
målsättningar. Ukrainas tillträdande till Väst har setts  
som en provokation då Ryssland anser sig ha rätten att  
försvara sina gränsländers nationella intressen såväl  
som deras säkerhetspolitiska orientering.

Rysslands militära angrepp mot Ukraina har mötts av  
ett starkt och gemensamt agerande på det politiska,  
ekonomiska och militära området från USA, EU och  
Nato. Främträdande i Västs stöd till Ukraina är dels  
det omfattande sanktionspaket som har som mål att  
försvaga den ryska ekonomin, och dels det  
kontinuerliga militära stödet från USA och flera EU-  
länder, bland annat Sverige, till det ukrainska  
försvaret. Genom sitt agerande har Väst förbundit sig  
att stödja Ukraina för en lång tid framöver.

Det finns skiftande uppfattningar och ekonomiska  
intressen i Väst som kontinuerligt prövar gränserna för  
det gemensamma agerandet gentemot Ryssland. Det är  
dock i nuläget osannolikt att någon stat enskilt skulle  
härma sig Ryssland och hota enigheten och de  
överenskomna sanktionerna.

På grund av vårt militärgeografiska läge,  
högteknologiska kompetens och behov av en  
fingrande världshandel är Sverige ett land som är  
extra sårbart i den försvarspolitiska  
miljön i vårt närområde. Risken har ökat för att  
Sverige eller svenska intressen ska utsättas för  
påtryckningar

En låg tröskel för olika former av våld, högt  
samt annat utnyttjande av militära medel för  
syften utgör ett fundament i det ryska  
säkerhetspolitiska agerandet.

Det militära hotet från Ryssland är påtagligt,  
med begränsningar i vårt närområde på grund  
av kriget i Ukraina. Samtidigt är det viktigt att  
ihåg att den antagonistiska hotbilden mot Sverige  
både bredare och alltmer mångfacetterad. Ki  
allt viktigare aktör i vårt närområde och kar  
oss med maktmedel som in  
begränsning  
påtryckningar och påverkansoperationer. Frä  
dig söker brett efter sårbarheter i vårt öppn  
civilt organiserade samhälle. Ingen skillnad görs  
Möjligheter att nyttja luckor i vår organis  
lagstiftning och samvekan undersöks.

Det kanske allvarligaste hotet mot Sverige i  
kommer från främmande underrättelseverk  
Inhämtning som sker genom tekniska hjälper  
allvarligt och konkret hot mot Försvarsmakt  
mot Sverige som helhet. De ryska och kinesiska  
underrättelse- och säkerhetstjänsterna är resu  
och centrala hotaktörer, både i egen kapacitet  
ombud. Specialiserade funktioner för påverka  
cyberoperationer ut  
och pågår här och n  
inkluderar det egna  
civilsamhället som  
intressorganisation  
specialoperationsför  
hybrida metoder so  
förmåga till motåtg  
skär över myndighetsgränser och mandat.

**NYFIKEN?**